

Lisäksi KHT-yhteisö Deloitte & Touche Oy valittiin uudelleen tilintarkastajaksi ja tilintarkastajan palkkio maksetaan yhtiön hyväksymän laskun perusteella.

Fortumin hallitus valitsi keskuudestaan hallituksen nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan jäseniksi Sari Baldaufin (puheenjohtaja), Eva Hamiltonin, Tapio Kuulan ja Petteri Taalaksen.

Tarkastus- ja riskivaliokunnan jäseniksi valittiin Kim Ignatius (puheenjohtaja), Mino Akhtarzand, Heinz-Werner Binzel ja Jyrki Talvitie.

Syyskuussa 2015 osastopäällikkö Eero Heliövaara (puheenjohtaja) valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosastolta; varatoimitusjohtaja Reima Rytsölä Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varmasta ja pääjohtaja Liisa Hyssälä Kansaneläkelaitokselta nimitettiin Fortumin osakkeenomistajien nimitysvaliokuntaan. Lisäksi Fortumin hallituksen puheenjohtaja Sari Baldauf on nimitystoimikunnan jäsen.

Katsauskauden jälkeiset tapahtumat

OKG AB:n ylimääräinen yhtiökokous päätti 14.10.2015 Ruotsissa sijaitsevan Oskarshamnin ydinvoimalaitoksen 1- ja 2 -yksiköiden sulkemisesta. Päätös ei vaikuta Oskarshamnin uusimman ja suurimman 3-yksikön toimintaan.

Fortum ja Lietuvos Energija kertoivat 15.10.2015, että aikovat perustaa yhteisyrityksen, joka rakentaa jätepolttolaitetta käyttävän sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksen (CHP, combined heat and power) Kaunasiin, Liettuaan. Laitoksen kokonaisinvestointi on noin 150 miljoonaa euroa, josta Fortumin suora osuus on noin 20 miljoonaa euroa.

Näkymät

Avaintekijät ja riskit

Fortumin taloudellinen tulos on altis useille taloudellisille, strategisille, poliittisille, yritystaloudellisille sekä operatiivisille riskeille. Fortumin liiketoiminnan tuloksen kannalta yksi tärkeimmistä tekijöistä on sähkön tukkuhinta Pohjoismaissa. Tukkuhinnan kehityksen avaintekijöitä Pohjoismaissa ovat kysynnän ja tarjonnan tasapaino, polttoaineiden ja CO₂-päästöoikeuksien hinnat sekä vesitilanne. Fortumin investointiohjelman valmistuminen Venäjällä on myös yksi yhtiön tuloskasvun avaintekijöistä, sillä se kasvattaa tuotantokapasiteettia ja CSA-kapasiteettimaksuja.

Maailman sekä Euroopan talouden epävarmuuden jatkuminen ovat pitäneet talouden kasvunäkymät arvaamattomina. Yleinen talouden epävarmuus vaikuttaa raaka-aineiden ja CO₂-päästöoikeuksien hintoihin, ja tämä saattaa ylläpitää sähkön tukkuhinnan laskupainetta Pohjoismaissa. Fortumin Venäjän liiketoiminnan osalta keskeisiä tekijöitä ovat talouden kasvu, ruplan kurssi, lämmöntuotannon säätely sekä sähkön tukku- ja kapasiteettimarkkinoiden kehitys. Investointiohjelmaan liittyy edelleen operatiivisia riskejä. Polttoaineiden hinnat ja voimalaitosten käytettävyyden vaikuttavat kannattavuuteen kaikilla alueilla. Lisäksi talouden turbulenssin seurauksena suuremmilla valuuttakurssivaihteluilla, erityisesti Venäjän ruplan ja Ruotsin kruunun osalta, on sekä muunto- että transaktiovaikutuksia Fortumin tulokseen. Pohjoismaissa energiatoimialan lainsäädännöllinen ja verotuksellinen ympäristö on lisännyt sähköyhtiöiden riskejä.

Jakelu:
Nasdaq Helsinki
Keskeiset tiedotusvälineet
www.fortum.com/fi

Osavuositarkastukseen liittyvää lisätietoa vuosineljänneksitaulukot mukaan lukien löytyvät Fortumin verkkosivuilta www.fortum.com/sijoittajat.

Lyhennetty konsernin tuloslaskelma

milj. euroa	Liite	III/2015	III/2014 muutettu*	I-III/2015	I-III/2014 muutettu*	2014 muutettu*	Edelliset 12kk
Jatkuvat toiminnot:							
Liikevaihto	4	661	861	2 495	2 955	4 088	3 628
Muut tuotot		10	12	29	27	60	62
Materiaalit ja palvelut		-312	-414	-1 108	-1 352	-1 825	-1 581
Henkilöstökulut		-80	-89	-256	-277	-369	-348
Poistot ja arvonalentumiset	4,12,13	-83	-96	-254	-289	-377	-342
Muut kulut		-116	-128	-341	-348	-492	-485
Vertailukelpoinen liikevoitto	4	79	147	565	715	1 085	935
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät		-761	-34	-752	-3	211	-538
Liikevoitto	4	-682	113	-188	712	1 296	396
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	4, 14	-95	1	-15	108	146	23
Korkokulut		-52	-57	-156	-187	-249	-218
Korkotuotot		12	23	41	65	84	60
Johdannaisten käyvän arvon muutokset		-2	-9	-14	-10	-5	-9
Muut rahoituserät - netto		0	-11	6	-31	-40	-3
Rahoitustuotot ja -kulut		-42	-54	-123	-163	-210	-170
Voitto ennen veroja		-818	61	-325	658	1 232	249
Tuloverot	10	160	-3	80	-92	-143	29
Jatkuvien toimintojen kauden voitto		-659	58	-246	566	1 089	277
Lopetetut toiminnot:							
Lopetettujen toimintojen kauden voitto	7	0	27	4 369	2 021	2 073	4 421
Kauden voitto		-659	84	4 123	2 587	3 161	4 697
Jakautuminen:							
Emoyhtiön omistajille		-654	85	4 124	2 583	3 154	4 695
Määräysvallattomille omistajille		-5	-1	-1	4	7	2
		-659	84	4 123	2 587	3 161	4 697
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta konsernin voitosta laskettu osakekohtainen tulos (euroa per osake)							
Fortum yhteensä		-0,74	0,10	4,64	2,91	3,55	5,28
Jatkuvat toiminnot		-0,74	0,06	-0,28	0,63	1,22	0,31
Lopetetut toiminnot		0,00	0,04	4,92	2,28	2,33	4,97

Laimennetut osakekohtaiset tulokset ovat samat kuin normaalit osakekohtaiset tulokset yllä, koska Fortumilla ei tällä hetkellä ole ulkona olevia laimentavia instrumentteja.

milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu*	I-III/2015	I-III/2014 muutettu*	2014 muutettu*	Edelliset 12kk
Vertailukelpoinen liikevoitto	79	147	565	715	1 085	935
Kertaluonteiset erät	-770	8	-778	67	305	-540
Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon	5	-40	16	-65	-91	-10
Ydinjätehuolto-rahastoon liittyvä oikaisu	3	-2	9	-6	-3	12
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	-761	-34	-752	-3	211	-538
Liikevoitto	-682	113	-188	712	1 296	396

OKG AB:n ylimääräisen yhtiökokouksen päätös sulkea Oskarshamnin 1- ja 2-ydinvoimayksiköt Ruotsissa vaikutti emoyhtiön omistajille kuuluvaan vuoden kolmannen neljänneksen tulokseen -710 miljoonaa euroa ja se on kirjattu usealle tuloslaskelman riveille. Pääosa vaikutuksesta sisältyy kertaluonteisiin eriin. Katso lisätietoja liitetiedosta 6.

*Osavuositarkastuksessa esitettyjä tuloslaskelmaa ja rahavirtaa koskevia vertailutietoja vuodelta 2014 oikaistu johtuen siitä, että Distribution-segmentti on esitetty lopetettuna toimintona IFRS 5 mukaisesti. Katso lisätietoja liitetiedoista 2 ja 7.

Lyhennetty konsernin laaja tuloslaskelma

milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Kauden voitto	-659	84	4 123	2 587	3 161	4 697
Muut laajan tuloksen erät						
Erät, jotka siirretään tai saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi:						
Kassavirran suojaukset						
Käyvän arvon muutokset	46	-19	94	-24	17	135
Siirrot tuloslaskelmaan	-13	-20	-40	-58	-70	-52
Siirrot vaihto-omaisuuteen/aineellisiin hyödykkeisiin	-2	-1	-5	-4	-4	-5
Laskennalliset verot	-7	9	-11	18	12	-17
Nettosijoitusten suojaus						
Käyvän arvon muutokset	36	13	-12	35	149	102
Laskennalliset verot	-8	-3	2	-6	-28	-20
Muuntoerot	-536	-193	-104	-299	-1 323	-1 128
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten muista laajan tuloksen eristä	0	-2	3	5	-3	-5
Muut muutokset	0	0	3	-3	-3	3
	-484	-216	-70	-336	-1 253	-987
Erät, joita ei myöhemmin tulla siirtämään tulosvaikutteisiksi:						
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot	43	-31	43	-36	-77	2
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot osakkuus- ja yhteisyrityksissä	3	-12	0	-8	-13	-5
	46	-43	43	-44	-90	-3
Jatkuvien toimintojen muut laajan tuloksen erät, verojen jälkeen	-438	-259	-27	-380	-1 344	-991
Lopetettujen toimintojen muut laajan tuloksen erät, verojen jälkeen	0	0	0	-10	-19	-9
Laaja tulos yhteensä	-1 096	-174	4 096	2 197	1 799	3 698
Laajan tuloksen jakautuminen						
Emoyhtiön omistajille	-1 086	-169	4 097	2 199	1 815	3 713
Määräysvallattomille omistajille	-10	-5	-1	-2	-16	-15
	-1 096	-174	4 096	2 197	1 799	3 698

Lyhennetty konsernin tase

milj. euroa	Liite	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
VARAT				
Pitkäaikaiset varat				
Aineettomat hyödykkeet	12	232	346	276
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	13	8 764	12 233	11 195
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	4, 14	1 918	2 318	2 027
Osuus valtion ydinjätehuoltorahastosta	17	798	763	774
Muut pitkäaikaiset sijoitukset		74	68	68
Laskennalliset verosaamiset		119	126	98
Johdannaisinstrumentit	5	515	478	595
Pitkäaikaiset korolliset saamiset	15	943	2 096	2 041
Pitkäaikaiset varat yhteensä		13 362	18 429	17 074
Lyhytaikaiset varat				
Vaihto-omaisuus		258	257	256
Johdannaisinstrumentit	5	374	187	448
Myyntisaamiset ja muut saamiset		574	588	830
Talletukset ja arvopaperit (erääntyminen yli kolme kuukautta)		5 642	0	757
Rahat ja pankkisaamiset		2 390	2 178	2 009
Likvidit varat	16	8 032	2 178	2 766
Lyhytaikaiset varat yhteensä		9 238	3 211	4 301
Varat yhteensä		22 599	21 640	21 375
OMA PÄÄOMA				
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma				
Osakepääoma		3 046	3 046	3 046
Ylikursssirahasto		73	73	73
Kertyneet voittovarot		10 573	8 159	7 708
Muut oman pääoman erät		114	-24	36
Yhteensä		13 806	11 255	10 864
Määräysvallattomat omistajat		67	81	71
Oma pääoma yhteensä		13 873	11 336	10 935
VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen vieras pääoma				
Korollinen pitkäaikainen vieras pääoma	16	5 010	5 954	5 881
Johdannaisinstrumentit	5	258	220	247
Laskennalliset verovelat		546	1 265	1 159
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	17	798	763	774
Muut varaukset	18	13	13	17
Eläkevelvoitteet		107	86	140
Muu pitkäaikainen vieras pääoma		158	151	154
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä		6 890	8 451	8 373
Lyhytaikainen vieras pääoma				
Korollinen lyhytaikainen vieras pääoma	16	1 086	1 015	1 103
Johdannaisinstrumentit	5	123	76	76
Ostovelat ja muu lyhytaikainen vieras pääoma		627	762	888
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä		1 836	1 853	2 067
Vieras pääoma yhteensä		8 726	10 303	10 440
Oma pääoma ja vieras pääoma yhteensä		22 599	21 640	21 375

Lyhennetty laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

milj. euroa	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Kertyneet voittovarot		Muut oman pääoman erät			Emo- yhtiön omistajat	Määräys- vallat- tomat omistajat	Oma pääoma yhteensä
			Kertyneet voitto- varat	Muunto- erot	Kassavirta- suojaukset	Muut laajan tuloksen erät	Muut laajan tuloksen erät osakkuus- ja yhteis- yrityksissä			
Oma pääoma 31.12.2014	3 046	73	9 676	-1 968	19	-5	22	10 864	71	10 935
Kauden tulos			4 124					4 124	-1	4 123
Muuntoerot				-104	0	0	0	-104	0	-104
Kauden muut laajan tuloksen erät			1		38	36	2	78		78
Laaja tulos yhteensä			4 125	-104	38	36	3	4 097	-1	4 096
Osingonjako omistajille			-1 155					-1 155		-1 155
Muut			-1					-1	-1	-1
Oma pääoma 30.9.2015	3 046	73	12 645	-2 072	58	31	25	13 806	67	13 873
Oma pääoma 31.12.2013	3 046	73	7 500	-649	66	-51	38	10 024	101	10 124
Kauden tulos			2 583					2 583	4	2 587
Muuntoerot				-291	-1	1	-1	-293	-6	-299
Kauden muut laajan tuloksen erät			-3		-68	-7	-3	-81	0	-81
Lopetettujen toimintojen laajan tuloksen erät				-12		2		-10		-10
Laaja tulos yhteensä			2 580	-303	-69	-5	-4	2 199	-2	2 197
Osingonjako omistajille			-977					-977		-977
Muutokset yrityshankintojen yhteydessä			8					8	-15	-7
Oma pääoma 30.9.2014	3 046	73	9 111	-952	-3	-56	34	11 255	81	11 336
Oma pääoma 31.12.2013	3 046	73	7 500	-649	66	-51	38	10 024	101	10 124
Kauden tulos			3 154					3 154	7	3 161
Muuntoerot				-1 299	-3	2	0	-1 300	-23	-1 323
Kauden muut laajan tuloksen erät			-3		-43	44	-17	-19	0	-20
Lopetettujen toimintojen laajan tuloksen erät				-20				-19		-19
Laaja tulos yhteensä			3 151	-1 319	-47	46	-16	1 815	-16	1 799
Osingonjako omistajille			-977					-977		-977
Muutokset yrityshankintojen yhteydessä			6					6	-11	-5
Muut			-4					-4	-1	-4
Oma pääoma 31.12.2014	3 046	73	9 676	-1 968	19	-5	22	10 864	71	10 935

Muuntoerot

Muuntoerot vaikuttivat emoyhtiön omistajille kuuluvaan osuuteen omasta pääomasta -104 miljoonaa euroa vuoden 2015 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana (I-III/2014: -293) johtuen pääosin Venäjän ruplan ja Ruotsin kruunun vaikutuksesta. Osa tästä translaatiopositioista on suojattu ja kurssierojen suojaustulos vuoden kolmelta ensimmäiseltä neljännekseltä, 2 miljoonaa euroa (I-III/2014: 20), sisältyy muihin laajan tuloksen eriin.

Ulkomaisten tytäryritysten tilinpäätöstiedot muunnetaan euroiksi käyttäen tuloslaskelman osalta keskikurssia ja taseen osalta tilinpäätöspäivän kurssia. Kurssiero, joka syntyy muunnosta euroiksi, kirjataan omaan pääomaan. Katso lisätietoja käytetyistä kurseista liitetiedosta 9 Valuuttakurssit.

Kassavirtasuojaukset

Emoyhtiön omistajille kuuluva osuus kassavirtasuojauksen käyvän arvon muutoksista oli 38 miljoonaa euroa vuoden 2015 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana (I-III/2014: -69), ja se liittyi lähinnä sähkön hinnan kassavirtasuojaukseen, johon sovelletaan suojauslaskentaa. Kun sähkön hinta on alhaisempi/korkeampi kuin suojaushinta, vaikutus omaan pääomaan on positiivinen/negatiivinen.

Osingonjako

Vuoden 2014 osingonjaosta, 1,10 euroa osaketta kohti, sekä lisäosingosta, 0,20 euroa osaketta kohti, yhteensä 1 155 miljoonaa euroa, päätettiin yhtiökokouksessa 31.3.2015. Osingot maksettiin 14.4.2015.

Vuoden 2013 osingonjaosta, 1,10 euroa osaketta kohti ja yhteensä 977 miljoonaa euroa, päätettiin yhtiökokouksessa 8.4.2014. Osinko maksettiin 22.4.2014.

Lyhennetty konsernin rahavirtalaskelma

milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Liiketoiminnan rahavirta						
Jatkuvien toimintojen kauden voitto	-659	58	-246	566	1 089	277
Oikaisuerät:						
Verot	-160	3	-80	92	143	-29
Rahoitustuotot ja -kulut	42	54	123	163	210	170
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten voitosta	95	-1	15	-108	-146	-23
Poistot ja arvonalentumiset	83	96	254	289	377	342
Liikevoitto ennen poistoja (Käyttökate)	-598	209	66	1 001	1 673	738
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	762	19	703	-34	-244	493
Saadut korot	10	18	38	62	99	75
Maksetut korot	-34	-38	-230	-275	-323	-278
Saadut osingot	3	9	52	57	58	53
Toteutuneet kurssierot ja muut nettorahoituskulut	56	60	283	213	349	419
Maksetut välittömät verot	-38	-66	-75	-111	-163	-127
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	161	210	836	912	1 447	1 371
Käyttöpääoman muutos	-10	2	60	99	-42	-81
Jatkuvien toimintojen liiketoiminnan rahavirta	151	212	896	1 011	1 406	1 291
Lopetettujen toimintojen liiketoiminnan rahavirta	0	76	154	298	356	212
Liiketoiminnan rahavirta yhteensä	151	288	1 050	1 310	1 762	1 502
Investointien rahavirta						
Investoinnit käyttöomaisuuteen	-138	-165	-347	-422	-622	-547
Hankitut osakkeet	-1	-32	-6	-60	-69	-15
Käyttöomaisuuden myynnit	16	8	26	18	26	34
Myydyt osakkeet	0	0	27	97	473	403
Osakaslainat osakkuusyrityksille ja yhteisyrityksille	53	197	301	420	425	306
Muutos muissa korollisissa saamisissa	0	-9	-1	5	8	2
Jatkuvien toimintojen investointien rahavirta	-69	-1	0	58	241	183
Lopetettujen toimintojen investointien rahavirta	0	-29	6 303	2 619	2 574	6 258
Investointien rahavirta yhteensä	-69	-29	6 303	2 677	2 816	6 442
Rahavirta ennen rahoitusta	82	259	7 353	3 987	4 578	7 944
Rahoituksen rahavirta						
Pitkäaikaisten velkojen nostot	1	2	38	48	50	40
Pitkäaikaisten velkojen lyhennykset	-717	-226	-881	-1 450	-1 480	-911
Lyhytaikaisten velkojen muutos	74	-9	-38	-667	-580	49
Osingonjako emoyhtiön omistajille	0	0	-1 155	-977	-977	-1 155
Muut rahoituserät	0	16	0	9	-1	-10
Jatkuvien toimintojen rahoituksen rahavirta	-641	-217	-2 035	-3 037	-2 988	-1 986
Lopetettujen toimintojen rahoituksen rahavirta	0	0	0	-19	-19	0
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-641	-218	-2 035	-3 057	-3 007	-1 985
Laskelman mukainen likvidien varojen muutos	-560	42	5 318	929	1 571	5 960
Likvidit varat kauden alussa	8 612	2 157	2 766	1 265	1 265	2 178
Valuuttakurssierot likvideissä varoissa	-20	-20	-52	-16	-70	-106
Likvidit varat kauden lopussa	8 032	2 178	8 032	2 178	2 766	8 032

Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua

Muut tuotot ja kulut joihin ei liity maksua sisältää pääasiassa kertaluonteisten erien, -778 miljoonaa euroa (I-III/2014: 68), johdannaisten realisoitumattomat käyvän arvon muutokset 18 miljoonaa euroa (I-III/2014: -62) sekä varausten muutoksen 60 miljoonaa euroa (I-III/2014: 37) peruutuksen. Käyttöomaisuuden ja osakkeiden myynneistä saadut rahavirrat esitetään kokonaisuudessaan investointien rahavirrassa.

Toteutuneet kurssierot ja muut nettorahoituskulut

Toteutuneet kurssierot ja muut nettorahoituskulut sisältää toteutuneita kurssieroja 249 miljoonaa euroa vuoden 2015 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana (I-III/2014: 216), jotka aiheutuivat pääasiassa Fortumin ruotsalaisten ja venäläisten tytäryritysten rahoituksesta sekä siitä, että konsernin pääasiallinen ulkoinen rahoitus on euroissa. Toteutuneet kurssierot johtuvat näiden konsernin sisäisiä lainoja suojaavien valuuttatermiinien jatkamisesta ja siitä, että suurin osa näistä termiineistä eräännyy 12 kk sisällä.

Rahavirtalaskelman lisätietoja (jatkuvat toiminnot)

Käyttöpääoman muutos

milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Korottomien saamisten muutos, vähennys(+)/lisäys(-)	24	5	199	242	4	-39
Vaihto-omaisuuden muutos, vähennys(+)/lisäys(-)	8	3	0	2	-13	-15
Korottomien velkojen muutos, vähennys(-)/lisäys(+)	-42	-5	-139	-144	-33	-28
Yhteensä	-10	2	60	99	-42	-81

Maksetut käyttöomaisuusinvestoinnit

milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen	170	205	385	432	626	579
Muutokset maksamattomissa investoinneissa, vähennys(+)/lisäys(-)	-21	-27	-3	26	44	15
Vieraan pääoman menot	-11	-14	-35	-35	-47	-47
Yhteensä	138	165	347	422	622	547

Käyttöomaisuusinvestoinnit aineettomiin ja aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin vuoden 2015 kolmen neljänneksen aikana olivat 385 miljoonaa euroa (I-III/2014: 432). Maksetut käyttöomaisuusinvestoinnit, 347 miljoonaa euroa (I-III/2014: 422), eivät sisällä vielä maksamattomia investointeja, toisin sanoen investointeihin liittyvien ostovelkojen muutosta määrältään -3 miljoonaa euroa (I-III/2014: 26) eikä aktivoituja vieraan pääoman menoja määrältään -35 miljoonaa euroa (I-III/2014: -35). Aktivoituiden vieraan pääoman menot on esitetty maksetuissa koroissa.

Hankitut osakkeet rahavirtalaskelmassa

Osakehankintojen nettovaikutus oli vuoden 2015 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana 6 miljoonaa euroa (I-III/2014: 60).

Myydyt osakkeet rahavirtalaskelmassa

milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Myydyt tytäryritysosakkeet pl. myytyjen yritysten rahavarat	0	0	0	95	160	65
Myydyt osakkuusyrittösakkeet	0	0	27	1	311	337
Myydyt myytävissä olevat rahoitusvarat	0	0	0	1	1	0
Yhteensä	0	0	27	97	473	403

Nettovelan muutokset

milj. euroa	III/2015	III/2014	I-III/2015	I-III/2014	2014	Edelliset 12kk
Nettovelka kauden alussa	-1 846	5 008	4 217	7 793	7 793	4 790
Muuntoerot	-24	30	54	-68	-81	41
Käyttökate	-599	276	4 510	3 185	3 954	5 279
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua sekä maksetut rahoituskulut ja verot	759	-3	-3 563	-2 015	-2 147	-3 695
Käyttöpääoman muutos	-10	15	103	140	-46	-83
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-138	-194	-413	-524	-768	-657
Yrityshankinnat	-1	-33	-6	-60	-69	-15
Yritys- ja käyttöomaisuusmyynnit	17	9	6 215	2 705	3 089	6 599
Tulot myytyjen yhtiöiden korollisista saamisista	0	0	207	131	131	207
Osakslainat osakkuusyrietyksille	53	197	301	420	425	306
Muutos muissa korollisissa saamisissa	0	-9	-1	5	8	2
Osingot	0	0	-1 155	-977	-977	-1 155
Muut rahoitustoiminnot	0	16	0	9	-1	-10
Nettorahavirta (- nettovelan kasvu)	82	275	6 199	3 018	3 600	6 781
Joukkovelkakirjojen käypien arvojen muutos, arvostus jaksotettuun hankintamenoön ja muut muutokset	16	27	-8	83	105	14
Nettovelka kauden lopussa	-1 936	4 790	-1 936	4 790	4 217	-1 936

Tunnusluvut

	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014	Edelliset 12kk
Käyttökate, Fortum yhteensä, milj. euroa	4 510	3 185	3 954	5 279
Jatkuvien toimintojen käyttökate, milj. euroa	66	1 001	1 673	738
Vertailukelpoinen käyttökate, Fortum yhteensä, milj. euroa	950	1 317	1 873	1 506
Jatkuvien toimintojen vertailukelpoinen käyttökate, milj. euroa	787	1 000	1 457	1 244
Tulos/osake (laimentamaton), Fortum yhteensä, euroa	4,64	2,91	3,55	5,28
Jatkuvien toimintojen tulos/osake (laimentamaton), euroa	-0,28	0,63	1,22	0,31
Lopetetettujen toimintojen tulos/osake (laimentamaton), euroa	4,92	2,28	2,33	4,97
Sijoitettu pääoma, milj. euroa	19 969	18 305	17 918	
Korollinen nettovelka, milj. euroa	-1 936	4 790	4 217	
Korollinen nettovelka ilman Värmen rahoitusta, milj. euroa	-2 113	4 152	3 664	
Käyttöomaisuus- ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin, Fortum yhteensä, milj. euroa	435	581	843	697
Käyttöomaisuusinvestoinnit, Fortum yhteensä, milj. euroa	429	521	774	682
Jatkuvien toimintojen käyttöomaisuus- ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin, milj. euroa	391	492	695	594
Jatkuvien toimintojen käyttöomaisuusinvestoinnit, milj. euroa	385	432	626	579
Sijoitetun pääoman tuotto, Fortum yhteensä, %	23,5	17,4	19,5	25,8
Oman pääoman tuotto, Fortum yhteensä, %	34,8	26,4	30,0	37,3
Nettovelka/käyttökate, Fortum yhteensä	-0,4	1,3	1,1	-0,4
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate, Fortum yhteensä	-1,5	2,7	2,3	-1,3
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate ilman Värmen rahoitusta, Fortum yhteensä	-1,7	2,4	2,0	-1,4
Korkokate, Fortum yhteensä	36,2	21,7	19,9	30,3
Korkokate sisältäen aktivoidut vieraan pääoman menot, Fortum yhteensä	27,8	17,0	15,7	23,4
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta/korollinen nettovelka, Fortum yhteensä, %	-60,9	31,1	42,9	-81,9
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta/korollinen nettovelka ilman Värmen rahoitusta,	-55,8	35,8	49,3	-75,0
Velkaantumisaste, %	-14	42	39	
Oma pääoma/osake, euroa	15,54	12,67	12,23	
Omavaraisuusaste, %	61	52	51	
Jatkuvien toimintojen henkilöstön lukumäärä	7 942	8 321	8 202	
Jatkuvien toimintojen henkilöstö keskimäärin	8 053	8 364	8 329	
Osakkeiden lukumäärä keskimäärin, 1 000 osaketta	888 367	888 367	888 367	
Laimennettu osakkeiden keskimääräinen lukumäärä, 1 000 osaketta	888 367	888 367	888 367	
Rekisteröityjen osakkeiden lukumäärä, 1 000 osaketta	888 367	888 367	888 367	

Tunnuslukujen laskentakaavat ovat liitetiedossa 26.

Konsernin lyhennetyin osavuositarkastuksen liitetiedot

1. Laadintaperusta

Konsernin lyhennetty osavuositarkastus on laadittu EU:ssa käyttöön otettua kansainvälistä (IAS) 34 Osavuositarkastukset -standardia noudattaen. Osavuositarkastusta tulee lukea yhdessä vuoden 2014 konsernitilinpäätöksen kanssa.

Osavuositarkastuksessa esitetyt luvut on pyöristetty, joten yksittäisten esitettyjen lukujen yhteenlaskettu summa voi poiketa esitetystä summaluovusta. Tunnusluvut on laskettu käyttäen tarkkoja arvoja.

2. Laadintaperiaatteet

Noudatetut laadintaperiaatteet ovat yhtenevät konsernitilinpäätöksessä 2014 noudatettujen periaatteiden ja esitystavan kanssa.

Lopetetut toiminnot

Fortum julkaisi 15. huhtikuuta 2015 pörssitiedotteen Fortumin vuoden 2014 tuloslaskelman ja rahavirran oikaisemisesta IFRS 5:n mukaisesti. Kuten tiedotteessa kuvattiin, Distribution -segmentti esitetään lopetettuna toimintona vuoden 2015 ensimmäisestä osavuositarkastuksesta eteenpäin. Vertailuvuoden 2014 tuloslaskelma ja rahavirta on oikaistu vastaavasti. Liiketoimintojen esittäminen lopetettuna toimintona ei vaikuta taseeseen.

Lisätietoa uudelleenluokittelun vaikutuksesta on liitteessä 7 sekä 15. huhtikuuta 2015 julkaistussa pörssitiedotteessa.

3. Kriittiset tilinpäätösarvot ja harkinnat

Osavuositarkastuksen laatiminen edellyttää, että yhtiön johto tekee arvioita ja oletuksia, jotka vaikuttavat raportoitujen varojen ja velkojen sekä tuottojen ja kulujen määriin. Toteutuneet tulokset saattavat olla erilaisia näihin arvioihin verrattuna. Tässä osavuositarkastuksessa Fortum on arvioinut Ruotsin Oskarhamnissa sijaitsevan osakkuusyhtiö OKG AB:n 1- ja 2- ydinvoimayksiköiden sulkemisen taloudelliset vaikutukset. Yksiköiden sulkeminen kestää useita vuosia, jona aikana Fortum seuraa sulkemisen taloudellisia vaikutuksia.

Tämän osavuositarkastuksen laatimisen yhteydessä johdon tekemät merkittävät konsernin laadintaperiaatteisiin ja keskeisimpiin epävarmuustekijöihin liittyneet arviot ovat samoja, joita sovellettiin konsernitilinpäätöksessä 2014.

4. Tiedot segmenteittäin

Tammikuussa 2015 Fortum keskitti IT- ja asiakaspalvelutoimintonsa. Keskittämisen yhteydessä yhteensä 464 työntekijää siirtyi Heat, Electricity Sales and Solutions ja Power and Technology -segmenteistä Muut-segmenttiin. Vertailukauden segmenttitietoja ei ole takautuvasti muutettu tämän järjestelyn seurauksena.

Sähkösiirtoliiketoiminta on esitetty lopetettuna toimintona vuoden ensimmäisestä osavuositarkastuksesta eteenpäin. Lisätietoa uudelleenluokittelun vaikutuksesta on liitteessä 7 sekä 15. huhtikuuta 2015 julkaistussa pörssitiedotteessa.

Fortumin liiketoiminnan kausiluonteisuudesta johtuen vertailukelpoinen liikevoitto on yleensä suurempi vuoden ensimmäisellä ja viimeisellä neljänneksellä.

Liikevaihto	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
milj. euroa						
Sähkönmyynti ilman välillisiä veroja	522	716	1 890	2 267	3 102	2 725
Lämmön myynti	72	94	439	524	753	668
Muut myynnit	68	52	165	163	233	235
Yhteensä (jatkuvat toiminnot)	661	861	2 495	2 955	4 088	3 628
Lopetetut toiminnot (Distribution)	0	115	243	511	662	394
Yhteensä	660	976	2 738	3 466	4 751	4 023

Liikevaihto segmentteittäin						
milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Power and Technology ¹⁾	377	495	1 282	1 568	2 156	1 870
- josta sisäistä	14	8	65	62	85	88
Heat, Electricity Sales and Solutions ¹⁾	185	224	835	939	1 332	1 228
- josta sisäistä	-5	4	-5	26	34	3
Russia	154	207	627	774	1 055	908
- josta sisäistä	0	0	0	0	0	0
Muut ¹⁾	28	14	86	42	58	102
- josta sisäistä	17	11	59	33	44	70
Nord Pool netotus ²⁾	-57	-67	-240	-301	-422	-361
Eliminoinnit	-26	-12	-95	-66	-91	-120
Jatkuvat toiminnot yhteensä	661	861	2 495	2 955	4 088	3 628
Lopetetut toiminnot (Distribution)	0	130	274	578	751	447
Eliminoinnit ³⁾	0	-15	-31	-68	-89	-52
Yhteensä	660	976	2 738	3 466	4 751	4 023

¹⁾ Sekä ulkoinen että sisäinen liikevaihto sisältää realisoituneiden suojausinstrumenttien vaikutukset. Vaikutus liikevaihtoon voi olla positiivinen tai negatiivinen riippuen keskimääräisen sopimushinnan ja realisoituneen spot-hinnan erotuksesta.

²⁾ Tuntiperusteiset myynnit ja ostot Nord Poolilta netotetaan konsernitason ja esitetään joko tuottona tai kuluna sen mukaan, onko Fortum tietynä hetkenä nettomyyjä vai netto-ostaja.

³⁾ Myynnit ja ostot lopetetuilta toiminnoilta

Vertailukelpoinen liikevoitto segmentteittäin						
milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Power and Technology	102	167	419	601	877	695
Heat, Electricity Sales and Solutions	-13	-4	55	55	104	104
Russia	0	1	132	102	161	191
Muut	-10	-16	-42	-43	-57	-56
Jatkuvat toiminnot yhteensä	79	147	565	715	1 085	935
Lopetetut toiminnot (Distribution)	0	36	113	200	266	179
Yhteensä	79	183	678	915	1 351	1 114

Liikevoitto segmentteittäin						
milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Power and Technology	-651	124	-332	537	855	-14
Heat, Electricity Sales and Solutions	-22	4	51	116	337	272
Russia	1	1	134	102	161	193
Muut	-9	-16	-41	-44	-58	-55
Jatkuvat toiminnot yhteensä	-682	113	-188	712	1 296	396
Lopetetut toiminnot (Distribution)	0	36	4 395	2 066	2 132	4 461
Yhteensä	-682	149	4 207	2 778	3 428	4 857

Kertaluonteiset erät segmentteittäin						
milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Power and Technology	-770	1	-782	6	52	-736
Heat, Electricity Sales and Solutions	0	8	3	61	254	196
Russia	0	0	1	0	0	1
Muut	0	0	0	0	0	0
Jatkuvat toiminnot yhteensä	-770	8	-778	67	305	-540
Lopetetut toiminnot (Distribution)	0	0	4 282	1 865	1 865	4 282
Yhteensä	-770	8	3 504	1 933	2 171	3 742

Kertaluonteiset erät Power and Technology -segmentissä vuoden 2015 kolmannella neljänneksellä liittyvät ruotsalaisen ydinvoimayhtiön OKG Aktiebolag (OKG AB) -784 miljoonan euron arvonalentumisiin kolmannella vuosineljänneksellä ja aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoittoihin 15 miljoonaa euroa. Lisätietoja OKG AB:n arvonalentumisista katso liitetieto 6. Toisen vuosineljänneksen kertaluonteiset erät Power and Technology -segmentissä sisälsivät -15 miljoonaa euroa liittyen Teollisuuden Voima Oyj:n (TVO) päätökseen lopettaa Olkiluoto 4 projekti.

Myyntivoitto Ruotsin sähkösiirtoliiketoiminnan myynnistä noin 4,3 miljardia euroa (Suomen ja Norjan sähkösiirtoliiketoimintojen myynnistä noin 1,9 miljardia euroa), sisältyy lopetettujen toimintojen kertaluonteisiin eriin. Katso liitetiedot 7 ja 8.

Muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät segmenteittäin

milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Power and Technology ¹⁾	17	-43	31	-70	-73	28
Heat, Electricity Sales and Solutions	-9	1	-8	0	-20	-28
Russia	1	0	1	0	0	1
Muut	1	0	1	0	0	1
Jatkuvat toiminnot yhteensä	9	-42	25	-70	-94	1
Lopetetut toiminnot (Distribution)	0	0	-1	1	0	-2
Yhteensä	9	-42	24	-69	-94	-1

¹⁾ Sisältää Fortumin Suomen valtion ydinjätehuoltorahasto-osuuteen kohdistuvan kirjanpitoikäisyyden vaikutukset, yhteensä milj. euroa:

3	-2	9	-6	-3	12
---	----	---	----	----	----

Muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät sisältävät pääasiassa niiden tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisinstrumenttien vaikutuksen, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa IAS 39 mukaisesti. Muut-segmentti sisältää pääosin erät, jotka syntyvät suojauslaskennan statuksen muuttuessa konsernitasolla. Power and Technology -segmenttiin sisältyy kirjanpitoikäisyyden vaikutus, joka aiheutuu siitä, että IFRIC 5:n mukaan Fortumin Valtion ydinjätehuoltorahasto-osuuden tasearvo ei saa ylittää IFRS:n mukaisesti laskettua varauksen määrää taseessa. Katso lisätietoja liitetiedosta 17.

Vertailukelpoinen käyttökate segmenteittäin

milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Power and Technology	131	197	506	692	998	812
Heat, Electricity Sales and Solutions	12	20	129	130	204	203
Russia	27	40	186	217	304	273
Muut	-7	-15	-35	-39	-49	-45
Jatkuvat toiminnot yhteensä	163	242	787	1 000	1 457	1 244
Lopetetut toiminnot (Distribution)	0	67	163	318	416	261
Yhteensä	162	309	950	1 317	1 873	1 506

Käyttökate (EBITDA) lasketaan lisäämällä poistot ja arvonalentumiset liikevoittoon. Vertailukelpoinen käyttökate ei sisällä vertailukelpoisuuteen vaikuttavia erää eikä tuotantokapasiteettia koskeviin ehtoihin liittyvän varauksen purun nettovaikutusta.

Poistot ja arvonalentumiset segmenteittäin

milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Power and Technology	30	30	87	91	121	117
Heat, Electricity Sales and Solutions	25	25	73	75	100	98
Russia	27	39	86	119	147	114
Muut	2	2	7	4	8	11
Jatkuvat toiminnot yhteensä	83	96	254	289	377	342
Lopetetut toiminnot (Distribution)	0	31	50	118	150	82
Yhteensä	83	126	303	407	526	422

Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta segmenteittäin

milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Power and Technology ^{1), 2), 3)}	-106	-7	-115	-27	-14	-102
Heat, Electricity Sales and Solutions	-6	0	34	63	88	59
Russia	6	5	34	36	35	33
Muut	11	4	32	35	37	34
Jatkuvat toiminnot yhteensä	-95	1	-15	108	146	23
Lopetetut toiminnot (Distribution)	0	0	0	3	3	0
Yhteensä	-95	1	-15	111	149	23

¹⁾ Sisältää kirjanpitoikäisyyden vaikutukset, jotka johtuvat Fortumin osakkuusyhtiöiden osuuksista suomalaisissa ja ruotsalaisissa ydinjätehuoltorahastoissa, yhteensä milj. euroa:

1	2	1	-2	-1	2
---	---	---	----	----	---

²⁾ Suurin osa Power and Technology-segmentin osakkuusyhtiöistä on tuotantoyhtiöitä, joilta Fortum ostaa sähköä omakustannushintaan, johon sisältyvät korot, valmisteverot ja välittömät verot.

³⁾ Vuoden 2015 kolmas neljännes sisältää arvonalentumisia -104 miljoonaa euroa, katso lisätietoja liitetieto 6.

Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä segmenteittäin

milj. euroa	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Power and Technology	748	859	859
Heat, Electricity Sales and Solutions	499	623	523
Russia	350	472	326
Muut	321	364	319
Yhteensä	1 918	2 318	2 027

Katso lisätietoja osuuksista osakkuus- ja yhteisyrityksissä liitteestä 14 ja osakkuusyrittäjädivestoinneista liitteestä 8.

Investoinnit käyttöomaisuuteen segmenteittäin

milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Power and Technology	52	65	117	137	197	177
Heat, Electricity Sales and Solutions	33	30	66	56	86	96
Russia	84	105	198	234	340	304
Muut	1	5	4	5	3	2
Jatkuvat toiminnot yhteensä	170	205	385	432	626	579
Lopetetut toiminnot (Distribution)	0	29	44	89	147	102
Yhteensä	170	234	429	521	774	682
Josta aktivoituja vieraan pääoman menoja	11	14	35	35	47	47

Bruttoinvestoinnit osakkeisiin segmenteittäin

milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Power and Technology	0	1	5	1	2	6
Heat, Electricity Sales and Solutions	0	29	1	29	37	9
Russia	0	0	0	27	27	0
Muut	0	3	0	3	4	1
Jatkuvat toiminnot yhteensä	1	32	6	60	69	15

Osakkeiden bruttodivestoinnit segmenteittäin

milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Power and Technology	0	0	0	1	67	66
Heat, Electricity Sales and Solutions	0	0	27	136	446	337
Russia	0	0	0	1	0	-1
Muut	0	0	0	2	2	0
Jatkuvat toiminnot yhteensä	0	0	27	140	515	402
Lopetetut toiminnot (Distribution)	0	0	6 369	2 682	2 681	6 368
Yhteensä	0	1	6 396	2 821	3 196	6 771

Lisätietoja divestoinneista liitteestä 8 ja rahavirtalaskelman lisätiedoista.

Sidottu pääoma segmenteittäin

milj. euroa	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Power and Technology	5 944	6 083	6 001
Heat, Electricity Sales and Solutions	2 049	2 188	2 112
Russia	2 736	3 670	2 597
Muut	240	338	496
Lopetetuihin toimintoihin kuuluva sidottu pääoma (Distribution)		2 634	2 615
Yhteensä	10 970	14 913	13 820

Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto segmenteittäin			
		Edelliset 12kk	31.12.2014 muutettu
%			
Power and Technology		11,6	14,2
Heat, Electricity Sales and Solutions		7,7	8,7
Russia		7,3	5,6
Muut		-7,9	-5,8

Sidotun pääoman tuotto segmenteittäin			
		Edelliset 12kk	31.12.2014 muutettu
%			
Power and Technology		-1,9	13,6
Heat, Electricity Sales and Solutions		15,6	19,1
Russia		7,4	5,6
Muut		-7,2	-5,3

Sidotun pääoman tuotto on laskettu jakamalla vuotuisen liikevoiton ja 'Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta' -erän summa keskimääräisellä sidotulla pääomalla. Keskimääräinen sidottu pääoma on laskettu käyttämällä avaavan taseen ja kunkin neljänneksen lopun arvoja.

Varat segmenteittäin			
milj. euroa	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Power and Technology	7 027	7 071	7 064
Heat, Electricity Sales and Solutions	2 482	2 616	2 650
Russia	2 866	3 904	2 769
Muut	454	482	643
Lopetetut toiminnot (Distribution)		2 712	2 707
Eliminoinnit	-133	-151	-186
Sidottuun pääomaan sisältyvät varat	12 695	16 635	15 647
Korolliset saamiset	944	2 101	2 045
Laskennalliset verosaamiset	119	126	98
Muut varat	809	599	818
Likvidit varat	8 032	2 178	2 766
Varat yhteensä	22 599	21 640	21 375

Vieras pääoma segmenteittäin			
milj. euroa	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Power and Technology	1 084	988	1 063
Heat, Electricity Sales and Solutions	433	429	538
Russia	129	234	172
Muut	213	145	147
Lopetetut toiminnot (Distribution)		78	92
Eliminoinnit	-133	-151	-186
Sidottuun pääomaan sisältyvä vieras pääoma	1 726	1 722	1 827
Laskennalliset verovelat	546	1 265	1 159
Muu vieras pääoma	359	345	470
Sijoitettuun pääomaan sisältyvä vieras pääoma	2 630	3 331	3 456
Korollinen vieras pääoma	6 096	6 969	6 983
Oma pääoma	13 873	11 336	10 935
Oma pääoma ja vieras pääoma yhteensä	22 599	21 640	21 375

Muut varat ja muu vieras pääoma, jotka eivät sisälly sidottuun pääomaan segmenteittäin, sisältävät pääasiassa tuloverosaamiset ja -velat, jaksotetut korkokulut, korkojohdannaisista johtuvat saamiset ja velat, sekä sellaiset suojauksista johtuvat saamiset ja velat, joihin sovelletaan suojauslaskentaa.

Henkilöstön lukumäärä			
	30.9.2015	30.6.2014 muutettu	31.12.2014 muutettu
Power and Technology	1 358	1 678	1 639
Heat, Electricity Sales and Solutions	1 440	1 862	1 807
Russia	4 172	4 253	4 213
Muut	972	528	543
Jatkuvat toiminnot yhteensä	7 942	8 321	8 202
Lopetetut toiminnot (Distribution)		380	390
Yhteensä		8 701	8 592

Henkilöstö keskimäärin			
	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu
Power and Technology	1 403	1 697	1 685
Heat, Electricity Sales and Solutions	1 469	1 943	1 913
Russia	4 190	4 188	4 196
Muut	990	537	536
Jatkuvat toiminnot yhteensä	8 053	8 364	8 329
Lopetetut toiminnot (Distribution)		524	492
Yhteensä		8 888	8 821

Henkilöstö keskimäärin lasketaan käyttäen koko raportointikauden kuukausittaisia keskiarvoja.

IT- ja asiakaspalvelutoimintoja keskitettiin tammikuussa 2015.

5. Rahoitusriskien hallinta

Konsernin riskienhallinnan periaatteisiin ei ole tehty merkittäviä muutoksia katsauskaudella. Riskienhallinnan tavoitteet ja periaatteet ovat yhdenmukaisia vuoden 2014 konsernitilinpäätöksessä esitettyjen tietojen kanssa.

Käypien arvojen hierarkiatasot

Taseessa käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit on esitetty seuraavien käyvän arvon määrittämiseen perustuvien hierarkiatasojen mukaisesti:

Taso 1: täysin samanlaisten varojen tai velkojen noteeratut (oikaisemattomat) hinnat toimivilla markkinoilla;

Taso 2: muut tiedot kuin tasoon 1 sisältyvät noteeratut hinnat, jotka kyseiselle omaisuuserälle tai velalle on todettavissa joko suoraan (ts. hintana) tai epäsuorasti (ts. hinnoista johdettuina);

Taso 3: omaisuuserää tai velkaa koskevat tiedot, jotka eivät perustu todettavissa olevaan markkinatietoon (ei todettavissa olevat tiedot).

Katso myös laadintaperiaatteet konsernitilinpäätöksen 2014 liitetiedossa 17 Rahoitusvarat ja -velat käypään arvoon.

Rahoitusvarat

milj. euroa	Taso 1			Taso 2			Taso 3			Netotus ²⁾			Yhteensä		
	30.9. 2015	30.9. 2014	31.12. 2014	30.9. 2015	30.9. 2014	31.12. 2014	30.9. 2015	30.9. 2014	31.12. 2014	30.9. 2015	30.9. 2014	31.12. 2014	30.9. 2015	30.9. 2014	31.12. 2014
Pitkäaikaisissa varoissa															
Myytävissä olevat rahoitusvarat ¹⁾	1	1	1				28	29	29				29	30	30
Johdannaisinstrumentit															
Sähköjohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				37	15	6				-8	-5	-5	29	10	1
Ei sovelleta suojauslaskentaa	1			169	62	66				-63	-19	-17	107	43	49
Korko- ja valuuttajohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				239	214	335							239	214	335
Ei sovelleta suojauslaskentaa				123	205	206							123	205	206
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit															
Ei sovelleta suojauslaskentaa	25	8	1		1	6				-9	-3	-3	17	7	3
Pitkäaikaisissa varoissa yhteensä	27	9	2	568	497	619	28	29	29	-80	-27	-25	544	508	625
Lyhytaikaisissa varoissa															
Johdannaisinstrumentit															
Sähköjohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				93	56	79				-12	-13	-11	81	44	67
Ei sovelleta suojauslaskentaa		2		250	91	153				-174	-54	-106	76	40	47
Korko- ja valuuttajohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				77	19	48							77	19	48
Ei sovelleta suojauslaskentaa				111	55	274							111	55	274
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit															
Ei sovelleta suojauslaskentaa	52	49	30		4	9				-25	-22	-26	28	30	12
Lyhytaikaisissa varoissa yhteensä	52	51	30	531	225	563	0	0	0	-211	-89	-143	374	187	448
Yhteensä	79	60	32	1 099	722	1 182	28	29	29	-291	-116	-168	918	696	1 073

Rahoitusvelat

milj. euroa	Taso 1			Taso 2			Taso 3			Netotus ²⁾			Yhteensä		
	30.9. 2015	30.9. 2014	31.12. 2014	30.9. 2015	30.9. 2014	31.12. 2014	30.9. 2015	30.9. 2014	31.12. 2014	30.9. 2015	30.9. 2014	31.12. 2014	30.9. 2015	30.9. 2014	31.12. 2014
Pitkäaikaisissa veloissa															
Myytavissa olevat rahoitusvelat ³⁾				1 268	1 258	1 454							1 063	1 258	1 454
Johdannaisinstrumentit															
Sähköjohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				12	13	11				-8	-5	-5	4	8	7
Ei sovelleta suojauslaskentaa				158	57	62				-64	-19	-17	95	38	45
Korko- ja valuuttajohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				84	79	96							84	79	96
Ei sovelleta suojauslaskentaa				57	92	96							57	92	96
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit															
Ei sovelleta suojauslaskentaa	27	5	5			2				-9	-3	-3	18	3	3
Pitkäaikaisissa veloissa yhteensä	27	5	5	1 579	1 499	1 721	0	0	0	-81	-27	-25	1 321	1 478	1 701
Lyhytaikaisissa veloissa															
Johdannaisinstrumentit															
Sähköjohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				14	14	12				-12	-13	-11	1	2	1
Ei sovelleta suojauslaskentaa				213	65	134				-174	-54	-106	40	12	27
Korko- ja valuuttajohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				7	18	22							7	18	22
Ei sovelleta suojauslaskentaa				60	31	22							60	31	22
Öljy- ja muut futuurit ja termiinit															
Ei sovelleta suojauslaskentaa	40	36	29			2				-25	-22	-26	15	14	4
Lyhytaikaisissa veloissa yhteensä	40	36	29	294	128	192	0	0	0	-211	-89	-143	123	76	76
Yhteensä	67	41	34	1 873	1 627	1 913	0	0	0	-292	-116	-168	1 444	1 554	1 778

¹⁾ Myytävissä olevat rahoitusvarat, jotka ovat muita kuin osakkuus- ja yhteisyritysosakkeita, koostuvat pääosin listaamattomien yhtiöiden osakkeista, arvoltaan 28 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 29). Osakkeiden käypää arvoa ei pystytä määrittelemään luotettavasti ja ne on arvostettu hankintamenoonsa vähennettynä mahdollisilla arvonalentumistappioilla. Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin sisältyvien listattujen yritysten osakkeiden käypä arvo oli 1 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 1). Fortumin omaan pääomaan kirjattujen kertyneiden käypien arvojen muutokset olivat -3 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: -3).

²⁾ Kun sähkö-, öljy ja muiden hyödykepörssien kanssa tehdyillä standardijohdannaisopimuksilla on samanaikainen toimitus, saamiset ja velat netotetaan.

³⁾ Osuus joukkovelkakirjalainoista, joihin sovelletaan käyvän arvon suojauslaskentaa.

Korko- ja valuuttajohdannaisien netto käypä arvo on 343 miljoonaa euroa, varat 551 miljoonaa euroa ja velat 208 miljoonaa euroa. Fortumilla on käteisvakuuksia perustuen Credit Support Annex sopimuksiin, joita Fortumilla on joidenkin vastapuolten kanssa. Syyskuun lopussa 2015 Fortum oli saanut 200 miljoonaa euroa näistä Credit Support Annex sopimuksista. Saatu raha on kirjattu lyhytaikaisiin velkoihin.

Lisätietoja näihin vakuuksiin liittyvistä korollisista veloista on liitetiedossa 16 Korollinen vieras pääoma, likvidit varat ja nettovelka sekä liitetiedossa 19 Pantatut varat.

6. OKG AB:n 1 ja 2 yksiköiden ennenaikaisen sulkemisen vaikutukset

Tässä osavuositiedossa on huomioitu taloudelliset vaikutukset, jotka aiheutuvat Ruotsin Oskarshamnin 1- ja 2 -ydinvoimayksiköiden ennenaikaisesta 14.10.2015 tehdystä sulkemispäätöksestä. OKG Aktiebolagin (OKG) hallitus päätti 30.9.2015 kutsua koolle ylimääräisen yhtiökokouksen 14.10.2015 päättämään Oskarshamnin 1- ja 2-ydinvoimayksiköiden sulkemisesta Ruotsissa. E.ON on OKG:n enemmistöomistaja ja voi siten yksipuolisesti päättää näiden yksiköiden sulkemisesta.

OKG on omakustannusperiaatteella toimiva yhtiö, joka myy tuotetun sähkön omistajilleen tuotantokustannuksia vastaavaan hintaan näiden omistusosuuksien suhteessa. OKG on täysin omistajiensa rahoittama. Fortumin osuus rahoituksesta on kirjattu pitkäaikaisiin korollisiin saamisiin, joiden määrä kasvaa kun OKG tarvitsee lisärahoitusta ja pienenee kun OKG laskuttaa Fortumia tuotetusta sähköstä.

OKG:n arvonalentumiskulut Fortumin tuloslaskelmassa

milj. euroa	III/2015
Vertailukelpoinen liikevoitto	0
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	-784
Liikevoitto	-784
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	-104
Voitto ennen veroja	-888
Tuloverot	173
Jatkuvien toimintojen kauden voitto	-715
Jakautuminen:	
Emoyhtiön omistajille	-710
Määräysvallattomille omistajille	-5

Ruotsin Oskarshamnin 1 ja 2 -ydinvoimalayksiköiden sulkemisen vaikutus osakekohtaiseen tulokseen on -0,80 euroa.

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät sisältävät -564 miljoonaa euroa, joka liittyy pääasiassa OKG:n olemassa olevien varojen alaskirjauksiin. Arvonalentumiskirjaukset sisältävät myös -220 miljoonan euron varauksen, joka liittyy 1 ja 2 -yksiköiden ennenaikaisesta sulkemisesta aiheutuviin tuleviin lisäkustannuksiin sekä investointisitoumuksiin. Nämä tulevat kustannukset ja investoinnit vaikuttavat Fortumin kassavirtaan, kun ne toteutuvat. Näiden yhteissumma, -784 miljoonaa euroa, on vähennetty OKG:lle annetuista osakaslainoista, koska summa tullaan veloittamaan Fortumilta.

Fortumin konsernitiilinpäätöksen erä Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta sisältää OKG:n 1 ja 2 -yksiköihin liittyvien IFRS-oikaisujen arvonalennuksen, joka koostuu pääasiassa käytöstä poistamiseen liittyvien veloitteiden sekä aktivoitujen vieraan pääoman menojen alaskirjauksista. Nämä oikaisut on kirjattu verovaikutuksella vähennettynä. Käytöstä poistamiseen liittyvät veloitteet muodostuvat tulevasta ydinvoimalaitoksen purkamisesta aiheutuvista kustannuksista. Alkuperäinen käytöstäpoistamiseen liittyvän varauksen nettohyötyarvo (ydinvoimalan käyttöönoton yhteydessä) on kirjattu osaksi investointia ja sitä poistetaan ydinvoimalaitoksen arvioidun käyttöajan kuluessa.

Tuloverot liittyvät vertailukelpoisuuteen vaikuttaviin eriin.

7. Lopetetut toiminnot

Fortum allekirjoitti maaliskuussa 2015 sitovan kauppasopimuksen Ruotsin sähkösiirtoliiketoiminnan myynnistä. Myynti saatettiin loppuun kesäkuussa 2015. Vuonna 2014 Fortum myi sekä Suomen että Norjan sähkösiirtoliiketoiminnat. Lisätietoa myynneistä liitteessä 8.

Ruotsin sähkösiirtoliiketoiminnan myynnin myötä Fortumilla ei ole enää lainkaan sähkösiirtoliiketoimintaa. Näin ollen Distribution -segmentti on esitetty vuoden 2015 ensimmäisestä osavuositarkastuksesta alkaen lopetettuna toimintona IFRS 5 standardin Myytäväinä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät ja lopetetut toiminnot mukaisesti. Lopetetut toiminnot esitetään tuloslaskelmassa yhdellä rivillä veroilla vähennettynä. Rahavirtalaskelmassa lopetettujen toimintojen nettorahoituskulut perustuvat siihen, että konsernin rahoitus ja riskien hallinta on järjestetty keskitetysti ja tytäryhtiöt on rahoitettu sisäisillä lainoilla. Lopetetuille toiminnoille ei ole allokoitu konsernin yleiskustannuksia. Sähkösiirtoliiketoimintaan kuuluvien omaisuuserien poistoja on jatkettu liiketoiminnan myyntihetkeen asti.

Lopetetut toiminnot sisältävät Fortumin sähkösiirtoliiketoiminnan tuloksen mukaan lukien Ruotsin sähkösiirtoliiketoimintojen myynnistä kesäkuussa 2015 sekä Suomen ja Norjan sähkösiirtoliiketoimintojen myynneistä vuonna 2014 kirjatut myyntivoitot sekä sisäisten eliminointien vaikutukset. Lopetetuille toiminnoille allokoituiden nettorahoituskulut perustuvat siihen, että konsernin rahoitus ja riskien hallinta on järjestetty keskitetysti ja tytäryhtiöt on rahoitettu sisäisillä lainoilla. Lopetetuille toiminnoille ei ole allokoitu konsernin yleiskustannuksia. Sähkösiirtoliiketoimintaan kuuluvien omaisuuserien poistoja on jatkettu liiketoiminnan myyntihetkeen asti.

Lopetettujen toimintojen rahavirrat sisältävät sähkösiirtoliiketoiminnan rahavirran sekä sille kohdistetut verot, sähkösiirtoyhtiöiden osakkeiden myynnin vaikutuksen sekä tulot myytyjen yhtiöiden saamisista.

Lopetettujen toimintojen tulos						
milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Liikevaihto	0	115	243	511	662	394
Muut tuotot	0	1	2	10	15	7
Materiaalit ja palvelut	0	-20	-34	-92	-114	-56
Henkilöstökulut	0	-7	-14	-35	-44	-23
Poistot ja arvonalentumiset	0	-31	-50	-118	-150	-82
Muut kulut	0	-23	-34	-76	-104	-62
Vertailukelpoinen liikevoitto	0	36	113	200	266	179
Johdannaisten käyvän arvon muutokset	0	0	-1	1	0	-2
Myyntivoitot ¹⁾	0	0	4 282	1 865	1 865	4 282
Liikevoitto	0	36	4 395	2 066	2 132	4 461
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	0	0	0	3	3	0
Rahoitustuotot ja -kulut	0	-2	-1	-6	-7	-2
Voitto ennen veroja	0	34	4 393	2 063	2 128	4 458
Tuloverot	0	-8	-24	-42	-56	-38
Lopetettujen toimintojen emoyhtiön omistajille kuuluva kauden voitto	0	27	4 369	2 021	2 073	4 421

¹⁾ Sisältää osakkeiden myyntivoitot Ruotsin sähkösiirtoliiketoiminnosta tilikauden 2015 toisella neljänneksellä ja Suomen ja Norjan sähkösiirtoliiketoiminnosta tilikaudella 2014. Kaikki myyntivoitot ovat verovapaita.

Lopetettujen toimintojen rahavirrat						
milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Liiketoiminnan rahavirta	0	76	154	298	356	212
Investointien rahavirta	0	-29	6 303	2 619	2 574	6 258
Rahoituksen rahavirta	0	0	0	-19	-19	0
Likvidien varojen lisäys yhteensä	0	47	6 457	2 898	2 911	6 470

8. Yrityshankinnat ja -myynnit

Yrityshankinnat

Vuoden 2015 kolmen ensimmäisen vuosineljänneksen aikana ei ollut olennaisia yrityshankintoja.

Heinäkuussa vuonna 2014 Fortum ilmoitti sopineensa E.ON Ruhrgas International GmbH:n kanssa ostavansa 33,66 prosentin osuuden virolaisesta maakaasun vienti-, myynti- ja jakeluyhtiöstä AS Eesti Gaasista sekä vastaavan osuuden kaasujakeluyhtiö AS Võrguteenus Valduksesta.

Yritysmyyynnit

Yritysmyyynnit vuoden 2015 aikana

Fortum allekirjoitti maaliskuussa 2015 sitovan kauppasopimuksen Ruotsin sähkönsiirtoliiketoiminnan myynnistä yhteenliittymälle, johon kuuluvat ruotsalaiset kansalliset eläkerahastot Första AP-Fonden (12,5%) ja Tredje AP-Fonden (20,0%), ruotsalainen eläke- ja vahinkovakuutusyhtiö Folksam (17,5%) sekä kansainvälinen infrastruktuurisijoittaja Borealis Infrastructure Management Inc. (50%). Myynti saatettiin päätökseen 1. kesäkuuta 2015. Ruotsin sähkönsiirtoliiketoiminnan velaton kauppahinta oli 60,6 miljardia Ruotsin kruunua (noin 6,5 miljardia euroa). Fortum kirjasi kaupasta noin 4,3 miljardin euron myyntivoiton eli lähes 5 euroa osaketta kohden. Myyntivoitto raportoidaan osana lopetettujen toimintojen vuoden 2015 toisen neljänneksen tulosta. Distribution-segmentti on esitetty lopetettuna toimintona vuoden 2015 ensimmäisestä neljänneksestä lähtien.

Vuoden 2015 ensimmäisen neljänneksen aikana Fortum myi 51,4 % omistusosuutensa osakkuusyhtiö AS Võrguteenus Valduksesta virolaiselle sähkönsiirtoyhtiö Elering AS:lle.

Yritysmyyynnit vuoden 2014 aikana

Marraskuussa 2014 Fortum myi 31% omistusosuutensa Gasum Oy:n osakkeista Suomen valtiolle. Fortumin osakkeiden kauppahinta oli noin 310 miljoonaa euroa. Yhtiö kirjasi kaupasta noin 190 miljoonan euron myyntivoiton eli noin 0,22 euroa/osake. Myyntivoitto kirjattiin Fortumin Heat, Electricity Sales and Solutions -segmentin vuoden 2014 neljännen vuosineljänneksen tulokseen.

Lokakuussa 2014 Fortum myi Isossa-Britanniassa sijaitsevan tytäryhtiönsä, Grangemouth CHP Limitedin, pitkäaikaiselle asiakkaalle INEOS Industries Holdings Limitedille. Grangemouth CHP Limited operoi ja omistaa maakaasua polttoaineena käyttävän sähkön- ja lämmön yhteistuotantolaitoksen, joka sijaitsee Grangemouthissa Skotlannissa. Kokonaiskauppahinta oli noin 54 miljoonaa puntia (noin 70 miljoonaa euroa). Myyntivoitto kirjattiin Fortumin Power and Technology -segmentin tulokseen vuoden 2014 neljännellä neljänneksellä.

Huhtikuussa 2014 Fortum sopi myyvänsä Norjan sähkönsiirtoliiketoimintansa Osloon pörssissä noteeratulle energiayhtiö Hafslundille ja Norjan lämpöliiketoimintansa iCON Infrastructure Partners II, L.P. -rahastolle. Samassa yhteydessä Fortum sopi myös myyvänsä osuutensa Fredrikstad Energi AS:ssä (49 %) ja Fredrikstad Energi Nett AS:ssä (35 %) Hafslundille. Kaupat saatettiin päätökseen toisen neljänneksen aikana sen jälkeen kun tarvittavat viranomaishyväksynnit oli saatu ja tavanomaiset yrityskaupan ehdot oli täytetty. Yritysmyyntien velaton kauppahinta oli yhteensä noin 340 miljoonaa euroa. Myynneistä kirjattiin 16 miljoonan euron myyntivoitto Distribution -segmentin ja 52 miljoonan euron myyntivoitto Heat and Electricity Sales and Solutions -segmentin vuoden 2014 toisen neljänneksen tulokseen. Myyntivoitot vastaavat noin 0,08 euroa osaketta kohden.

Tammikuussa 2014 Fortum sopi Kalajoella sijaitsevan Tohkojan tuulivoimahankkeensa myynnistä wpd europe GmbH:lle. Kauppa saatettiin päätökseen vuoden 2014 toisen neljänneksen aikana. Kaupalla oli Fortumille vähäinen positiivinen vaikutus Power and Technology-segmentin tulokseen vuonna 2014.

Tammikuussa 2014 Fortum myi 30 prosentin osuutensa ruotsalaisessa energiayhtiö Karlshamns Kraft AB:ssä yhtiön pääomistajalle E.ONille. Kaupalla oli vähäinen vaikutus Power and Technology-segmentin ensimmäisen vuosineljänneksen tulokseen.

Joulukuussa 2013 Fortum ilmoitti sopineensa Suomen sähkönsiirtoliiketoiminnan myynnistä Suomi Power Networks Oy:lle, jonka omistaa suomalaisten ja kansainvälisten sijoittajien ryhmä. Velaton kauppahinta on 2,55 miljardia euroa. Fortum kirjasi 1,85 miljardin euron myyntivoiton eli 2,08 euroa osaketta kohden. Myyntivoitto kirjattiin Fortumin Distribution-segmentin vuoden 2014 ensimmäisen neljänneksen tulokseen.

Osakemyynnit (brutto), Fortum yhteensä

milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Myydyt tytäryhtiöosakkeet (brutto) ¹⁾	0	0	6 369	2 819	2 884	6 434
Myydyt osakkuusyhtiöosakkeet (brutto)	0	0	27	1	311	337
Myydyt myytävissä olevat rahoitusvarat	0	0	0	1	1	0
Myydyt osakkeet (brutto)	0	1	6 395	2 821	3 196	6 770

Myydyt osakkeet tytäryrityksistä - Vaikutus rahoitusasemaan

milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Myydyt tytäryhtiöosakkeet (brutto) ¹⁾	0	0	6 369	2 819	2 884	6 434
Tulot korollisista lainasaamisista	0	0	207	135	134	206
Osakkeiden myyntihinta (ilman likvidejä varoja)	0	0	6 162	2 684	2 750	6 228
Likvidit varat myydyissä tytäryrityksissä	0	0	12	9	10	13
Saatu myyntihinta	0	0	6 174	2 692	2 761	6 243
käyttöomaisuushyödykkeet ²⁾	0	0	2 577	1 319	1 342	2 600
Muut pitkä- ja lyhytaikaiset varat	0	0	120	185	204	139
Likvidit varat	0	0	12	9	10	13
Korolliset lainat	0	0	-207	-135	-131	-203
Muut velat ja varaukset	0	0	-611	-603	-622	-630
Myydyt nettovarat	0	0	1 891	775	803	1 919
Myyntivoitto	0	0	4 282	1 917	1 958	4 323

¹⁾ Osakkeiden kauppahinnan ja myydyt tytäryhtiön korollisten lainojen takaisinmaksusta saatujen yhteensä 6,4 miljardin euron tulojen lisäksi Ruotsin sähkönsiirtoliiketoiminta maksoi konserniavustusvelan netotettuna kassavaroilla (0,1 miljardia euroa) osana liiketoiminnan kokonaiskauppahintaa.

²⁾ Tytäryritysten myynnit sisältävät varoja ja velkoja, jotka luokiteltiin myytävänä oleviksi omaisuuseriksi joulukuussa 2013.

9. Valuuttakurssit

Kauden lopun valuuttakurssit perustuvat Euroopan keskuspankin julkaisemiin tilinpäätöshetken kursseihin. Keskimääräinen valuuttakurssi on laskettu kunkin kuukauden lopun Euroopan keskuspankin kurssien ja edellisen vuoden viimeisen päivän kurssien keskiarvona. Keskeisimmät Fortum-konsernissa käytetyt kurssit ovat:

Keskimääräinen valuuttakurssi	1-9/2015	1-6/2015	1-3/2015	1-12/2014	1-9/2014	1-6/2014	1-3/2014
Ruotsi (SEK)	9,3656	9,3260	9,3534	9,1004	9,0380	8,9774	8,8777
Norja (NOK)	8,8749	8,6949	8,7883	8,3940	8,2893	8,3174	8,3510
Puola (PLN)	4,1682	4,1521	4,1796	4,1909	4,1807	4,1776	4,1857
Venäjä (RUB)	67,6327	65,9096	70,9755	51,4243	48,0976	47,8497	47,9490

Kauden lopun valuuttakurssi	30.9.2015	30.6.2015	31.3.2015	31.12.2014	30.9.2014	30.6.2014	31.3.2014
Ruotsi (SEK)	9,4083	9,2150	9,2901	9,3930	9,1465	9,1762	8,9483
Norja (NOK)	9,5245	8,7910	8,7035	9,0420	8,1190	8,4035	8,2550
Puola (PLN)	4,2448	4,1911	4,0854	4,2732	4,1776	4,1568	4,1719
Venäjä (RUB)	73,2416	62,3550	62,4400	72,3370	49,7653	46,3779	48,7800

10. Tuloverot

Katsauskauden verot ovat positiiviset, koska Oskarshamnin 1 ja 2 yksiköiden ennakkoarvosta johtuva arvonalentumiskirjaus tulee olemaan verovähennyskelpoinen. Tämän vuoksi tuloverokanta tuloslaskelman mukaan vuoden 2015 kolmella ensimmäisellä neljänneksellä oli negatiivinen 24,5% (I-III/2014: 14%). Tuloslaskelman verokantaan vaikuttaa aina se, että osuus osakkuus- ja yhteisyritysten voitosta lasketaan verojen jälkeen. Vuoden 2015 kolmen ensimmäisen neljänneksen veroprosentti, ilman osuutta osakkuusyritysten ja yhteisyritysten voitoista ja verovapaita myyntivoittoja oli 25,6 % (I-III/2014: 18,5%).

11. Osakekohtainen osinko

Vuoden 2014 osingonjaosta, 1,10 euroa osaketta kohti, sekä lisäosingosta, 0,20 euroa osaketta kohti, yhteensä 1 155 miljoonaa euroa, päätettiin yhtiökokouksessa 31.3.2015. Osingot maksettiin 14.4.2015.

Yhtiökokous 8.4.2014 päätti jakaa osinkoa tilikaudelta 2013 1,10 euroa osakkeelta, yhteensä 977 miljoonaa euroa. Osinko maksettiin 22.4.2014.

11. Aineettomien hyödykkeiden muutos

milj. euroa	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Kirjanpitoarvo kauden alussa	276	384	384
Käyttöomaisuusinvestoinnit	7	18	22
Päästöoikeuksien muutokset	-13	-14	-1
Vähennykset	0	-1	0
Poistot ja arvonalentumiset ¹⁾	-15	-18	-25
Myynnit ²⁾	-30	-18	-23
Uudelleenryhmittelyt	7	18	21
Muuntoerot ja muut muutokset	-1	-23	-102
Kirjanpitoarvo kauden lopussa	232	346	276
Kirjanpitoarvoon sisältyvä liikearvo kauden lopussa	168	247	170
Muuntoerokirjausten vaikutus liikearvon määrään	-2	-24	-101

¹⁾ Sisältää lopetettujen toimintojen poistot. Katso liitetieto 7.

²⁾ Suomen sähkönsiirtoliiketoiminnan divestointiin liittyvät varat eivät sisälly vertailukausien lukuihin, koska ne esitettiin taseella 31.12.2013 myytävänä olevissa omaisuuserissä. Lisätietoja tytäryhtiöiden divestoinneista katso liitetieto 8.

13. Aineellisten hyödykkeiden muutos

milj. euroa	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Kirjanpitoarvo kauden alussa	11 195	12 849	12 849
Tytäryhtiöhankinnat	1	0	0
Käyttöomaisuusinvestoinnit	422	503	752
Ydinvoiman käytöstäpoistamiskulut	0	-2	-3
Vähennykset	-2	-6	-7
Poistot ja arvonalentumiset ¹⁾	-288	-389	-502
Myynnit ²⁾	-2 527	-206	-229
Uudelleenryhmittelyt	-7	-18	-21
Muuntoerot ja muut muutokset	-29	-498	-1 643
Kirjanpitoarvo kauden lopussa	8 764	12 233	11 195

¹⁾ Sisältää lopetettujen toimintojen poistot. Katso liitetieto 7.

²⁾ Suomen sähkönsiirtoliiketoiminnan divestointiin liittyvät varat eivät sisälly vertailukausien lukuihin, koska ne esitettiin taseella 31.12.2013 myytävänä olevissa omaisuuserissä. Lisätietoja tytäryhtiöiden divestoinneista katso liitetieto 8.

14. Muutokset osuuksissa osakkuus- ja yhteisyrityksissä

milj. euroa	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Kirjanpitoarvo kauden alussa	2 027	2 341	2 341
Osakkuusyritysten hankinnat	5	58	62
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta ^{1), 2)}	-15	111	149
Saadut osingot	-52	-57	-57
Osakkuusyritysten muut laajan tuloksen erät	3	-4	-16
Muuntoerot ja muut muutokset	-23	-59	-270
Myynnit	-26	-71	-181
Kirjanpitoarvo kauden lopussa	1 918	2 318	2 027

¹⁾ Sisältää lopetettujen toimintojen osuuden

²⁾ Sisältää arvonalentumisia -104 miljoonaa euroa, katso lisätietoja liitetieto 6.

Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta

Fortumin osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta vuoden 2015 kolmannella neljänneksellä oli -95 miljoonaa euroa (III/2014: 1), josta Hafslundin osuus oli 10 miljoonaa euroa (III/2014: 3), Territorial Generating Companyn 1 (TGC-1) osuus 6 miljoonaa euroa (III/2014: 5) ja Fortum Värmen osuus -8 miljoonaa euroa (III/2014: -5). Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta sisältää arvonalentumisia -104 miljoonaa euroa liittyen ruotsalaiseen ydinvoima-osakkuusyritykseen OKG AB:een. Katso lisätietoja liitetiedosta 6.

Fortumin laadintaperiaatteiden mukaisesti Hafslundin ja TGC-1:n tulos sisältyy Fortumin lukuihin edellisen neljänneksen julkaistujen lukujen perusteella, sillä tavallisesti viimeisin osavuositiedot ei ole vielä saatavilla.

Fortumin osuus osakkuusyritysten tuloksesta tammi-syyskuulta 2015 oli -15 miljoonaa euroa (I-III/2014: 111), josta Hafslundin osuus oli 31 miljoonaa euroa (I-III 2014: 34), Territorial Generating Companyn 1 (TGC-1) osuus 34 miljoonaa euroa (I-III 2014: 36) ja Fortum Värmen osuus 23 miljoonaa euroa (I-III 2014: 42). Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta sisältää arvonalentumisia -104 miljoonaa euroa liittyen ruotsalaiseen ydinvoima-osakkuusyritykseen OKG AB:een. Katso lisätietoja liitetiedosta 6.

Fortumin osuus osakkuusyritysten tuloksesta vuonna 2014 oli 149 miljoonaa euroa, josta Hafslundin osuus oli 36 miljoonaa euroa, Territorial Generating Companyn 1 (TGC-1) osuus 35 miljoonaa euroa ja Fortum Värmen osuus 67 miljoonaa euroa.

Saadut osingot

Vuoden 2015 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana Fortum sai osakkuusyhtiöiltään osinkoa 52 miljoonaa euroa (I-III/2014: 57), josta Värmeltä saatu osinko oli 21 miljoonaa euroa (I-III 2014: 22) ja Hafslundilta saatu osinko oli 19 miljoonaa euroa (I-III 2014: 20).

15. Korolliset saamiset

milj. euroa	Tasearvo	Käypä arvo	Tasearvo	Käypä arvo
	30.9.2015	30.9.2015	31.12.2014	31.12.2014
Pitkäaikaiset lainasaamiset osakkuusyrityksiltä	621	635	1 327	1 407
Pitkäaikaiset lainasaamiset yhteisyrityksiltä	322	351	714	805
Muut pitkäaikaiset lainasaamiset	1	1	4	4
Pitkäaikaiset lainasaamiset yhteensä ¹⁾	944	987	2 045	2 216

¹⁾ Tasearvo sisältää pitkäaikaisen saatavan lyhytaikaisen osuuden 1 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 3).

Pitkäaikaisiin lainasaamisiin sisältyy saamia osakkuusyrityksiltä ja yhteisyrityksiltä yhteensä 943 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 2 041). Näihin saamisiin sisältyy 604 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 1 310) ruotsalaisilta ydinvoima-osakkuusyrityksiltä OKG AB:lta ja Forsmarks Kraftgrupp AB:lta, joita rahoitetaan pääsääntöisesti osakaslainoilla osakkaiden omistusosuuksien suhteessa. OKG AB:n 1- ja 2-yksiköiden ennakaisesta sulkemispäätöksestä kirjatut arvonalentumiset tullaan laskuttamaan yhtiön osakkeenomistajilta, kun kulut toteutuvat. Fortum on arvioinut vaikutuksen olevan 784 miljoonaa euroa ja pienentänyt tällä osakaslainaa vastaavasti. Lisätietoja katso liitetieto 6. Pitkäaikaisiin lainasaamisiin sisältyy myös saamia Fortum Värmeltä 177 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 553) ja Teollisuuden Voima Oyj:lta (TVO) 95 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 110).

TVO:n rakentamaa Olkiluoto 3 -ydinvoimalaa rahoitetaan ulkoisilla lainoilla, osakeanneilla ja osakaslainoilla TVO:n osakkeenomistajien välisten osakassopimusten perusteella. Fortumin osakkaaminen liittyen Olkiluoto 3 -ydinvoimalan rakentamiseen oli syyskuun 2015 lopussa 95 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi yhtiö on sitoutunut antamaan projektille korkeintaan 100 miljoonaa euroa lisärahoitusta.

TVO:n yhtiökokous on 24 kesäkuuta 2015 päättänyt yhtiön hallituksen esityksen mukaisesti, ettei Olkiluoto 4:lle haeta rakentamislupaa. Projektille kertyneet kulut laskutettiin TVO:n osakkeenomistajilta kesäkuussa ja Fortumin osuus näistä kustannuksista oli 15 miljoonaa euroa. Fortumin osuus laskusta netotettiin TVO:lle annettua osakaslainaa vastaan, joka oli annettu Olkiluoto 4:n suunnittelua varten. Fortumin antama 57 miljoonan euron sitoumus koskien Olkiluoto 4:n lisärahoitusta on purettu. Fortumilla ei ole enää veloitteita liittyen Olkiluoto 4 projektiin.

16. Korollinen vieras pääoma, likvidit varat ja nettovelka

Korolliset velat	Tasearvo		Käypä arvo	
	30.9.2015	30.9.2015	31.12.2014	31.12.2014
milj. euroa				
Joukkovelkakirjalainat	4 075	4 339	4 748	5 093
Lainat rahoituslaitoksilta	513	561	722	777
Takaisinlainaus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	1 074	1 131	1 040	1 104
Muut pitkäaikaiset korolliset velat ¹⁾	184	198	186	192
Pitkäaikaiset korolliset velat yhteensä ²⁾	5 847	6 229	6 696	7 166
Lyhytaikaiset korolliset velat	250	250	287	287
Yhteensä	6 096	6 479	6 983	7 453

¹⁾ Sisältää lainat suomalaisilta eläkelaitoksilta 73 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 78) ja muut lainat 111 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 108).

²⁾ Tasearvot sisältävät pitkäaikaisen lainan lyhytaikaisen osuuden.

Takaisinlainaus Valtion ydinjätehuoltorahastosta sisältää Loviisan ydinvoimalaitokseen liittyvän osan sekä lainauksen TVO:n kautta.

Maaliskuussa 2015 Fortum lisäsi takaisinlainaustaan Valtion ydinjätehuoltorahastosta ja Teollisuuden Voimalta 34 miljoonalla eurolla yhteensä 1 074 miljoonaa euroon. Toisen kvartaalin aikana Fortum maksoi takaisin lainoja 164 miljoonaa euroa ja kolmannen kvartaalin aikana kaksi SEK määräistä joukkovelkakirjalainaa vastaarvolta 664 miljoonaa euroa (SEK 6 200 miljoonaa) sekä 50 miljoonan euron velan.

Lyhytaikainen rahoitus oli 250 miljoonaa euroa 2015 syyskuun lopussa (vuoden 2014 lopussa: 287). Korollinen velka pieneni kolmannen neljänneksen aikana 669 miljoonaa euroa 6 765 miljoonasta eurosta 6 096 miljoonaa euroon.

Pääasiassa euro- ja Ruotsin kruunumääräisistä lainoista koostuvan lainasalkun keskimääräinen korkokulu tilinpäätöspäivänä oli 2,8 % (vuoden 2014 lopussa: 2,9 %). Osa ulkoisista lainoista, 669 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 681), on vaihdettu johdannaissopimuksilla Venäjän ruplamääräisiksi. Näiden lainojen keskimääräinen korkokulu tilinpäätöspäivänä oli 13,8 % sisältäen Venäjän ruplasuojauksen kulut (vuoden 2014 lopussa: 11,3 %). Koko lainasalkun keskimääräinen korkokulu johdannaisineen tilinpäätöspäivänä oli 4,0 % (vuoden 2014 lopussa: 3,7 %).

Korollisten lainojen erääntyminen

milj. euroa	30.9.2015
2015	286
2016	836
2017	503
2018	588
2019	803
2020 ja myöhemmin	3 080
Yhteensä	6 096

Likvidit varat

milj. euroa	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Talletukset ja arvopaperit, joiden maturiteetti yli 3 kuukautta	5 642	0	757
Rahat ja pankkisaamiset	2 390	2 178	2 009
Yhteensä	8 032	2 178	2 766

Likvidit varat vähenivät vuoden kolmannen neljänneksen aikana 580 miljoonaa euroa, 8 612 miljoonasta eurosta 8 032 miljoonaa euroon pääosin velkojen takaisinmaksun johdosta.

Likvidit varat sisältävät talletuksia ja rahaa pankkitileillä 6 787 miljoonaa euroa ja yritystodistuksia 1 245 miljoonaa euroa. Likvidien varojen keskimääräinen korko ilman OAO Fortumin likvidejä varoja oli tilinpäätöspäivänä 0,1 %. OAO Fortumissa likvidien varojen määrä oli 94 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 134), joiden keskimääräinen korkotuotto tilinpäätöspäivänä oli 8,3 %.

Talletukset ja arvopaperit koostuvat määräaikaista talletuksista ja yritystodistuksista, joiden maturiteetti on yli 3 mutta alle 12 kuukautta.

Määräaikaistalletusten sekä rahojen ja pankkisaamisten määrä oli 6 748 miljoonaa euroa ja ne ovat pankeissa, joilla on hyvä (investment grade) luottoluokitus. Yritystodistusten vastapuolilla on joko samantasoinen luottoluokitus tai vaihtoehtoisesti konsernin luotonvalvonta on ne erikseen arvioinut ja hyväksynyt.

Nettovelka			
milj. euroa	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Korolliset velat	6 096	6 969	6 983
Likvidit varat	8 032	2 178	2 766
Nettovelka	-1 936	4 790	4 217
Nettovelka ilman Värmen rahoitusta	-2 113	4 152	3 664

17. Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat

Fortum omistaa Suomessa Loviisan ydinvoimalaitoksen. Fortumin konsernitaseen erät Osuus valtion ydinjätehuoltorahastosta ja Ydinvoimaan liittyvät varaukset liittyen ydinjätehuoltoon koskevat Loviisan ydinvoimalaa.

Fortumilla on myös vähemmistöosuus ydinvoimayhtiöissä, joita ovat Teollisuuden Voima Oyj (TVO) Suomessa sekä omistukset OKG Aktiebolagissa (OKG) ja Forsmarks Kraftgrupp AB:ssa (Forsmark) Ruotsissa. Vähemmistöosuudet on luokiteltu osakkuus- ja yhteisyrityksiksi ja konsolidoidaan pääomaosuusmenetelmällä. Yhtiöt Suomessa ja Ruotsissa toimivat omakustannusperiaatteella. Omistajat ostavat sähköä paikallisen kirjanpitoikäntö mukaisesti lasketulla tuotantokustannushinnalla, joka sisältää myös poistot, korkokulut ja tuotantoverot.

Sekä Suomessa että Ruotsissa ydinvoimaoperaattorit ovat lakisääteisesti velvollisia huolehtimaan laitosten käytöstäpoistamisesta ja käytetyn polttoaineen loppusijoituksesta (ydinjätehuolto). Molemmissa maissa ydinvoimaoperaattorit ovat velvoitettuja turvaamaan ydinjätehuollon rahoittamisen suorittamalla maksuja viranomaisten hallinnoimiin ydinjäterahastoihin. Ydinvoimaoperaattoreiden pitää myös antaa vakuuksia taatakseen riittävät varat laitosten tulevista käytöstäpoistoista ja käytetyn polttoaineen loppusijoituksesta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi.

17.1 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat kokonaan omistetuissa ydinvoimalaitoksissa, Loviisa

milj. euroa	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Taseeseen sisältyvät erät			
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	798	763	774
Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta (IFRS taseen mukaisesti)	798	763	774
Lainmukainen vastuu ja osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta			
Ydinjätehuoltovastuu Suomen ydinenergiain mukaan	1 084	1 059	1 084
Rahastotavoite	1 074	1 039	1 074
Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	1 074	1 039	1 039
Taseeseen kirjaamaton rahasto-osuus	276	276	265

Loviisan ydinvoimalaitokseen liittyvät varaukset

Työ- ja elinkeinoministeriön joulukuussa 2014 tekemään päätökseen perustuva lainmukainen vastuu 30.9.2015 oli yhteensä 1 084 miljoonaa euroa.

Lainmukainen vastuu perustuu vuosittain tehtävään kustannusarvioon sekä joka kolmas vuosi tehtävään tekniseen suunnitelmaan. Nykyinen tekninen suunnitelma päivitettiin vuonna 2013, minkä myötä diskontattu vastuu kasvoi polttoaineen välivarastoinnin ja loppusijoituksen kustannusarvion päivityksen seurauksena. Lainmukainen vastuu määritetään olettaen, että laitoksen käytöstäpoisto tapahtuisi arviointivuotta seuraavan vuoden alussa.

Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastossa

Suomen ydinenergiain mukaisesti Fortumilla on velvoite kattaa lainmukainen vastuunsa kokonaisuudessaan Valtion ydinjätehuoltorahaston kautta. Viranomaiset päättävät Fortumin rahastotavoitteen Valtion ydinjätehuoltorahastossa samassa yhteydessä, kun lainmukaisen vastuun määrä päätetään vuosittain joulukuussa. Fortum suorittaa ydinjätehuoltomaksuja Valtion ydinjätehuoltorahastoon kyseisten päätösten mukaisesti. Nykyinen rahastotavoite perustuu joulukuun 2014 päätökseen ja on yhteensä 1 074 miljoonaa euroa. Fortum maksoi maaliskuussa 2015 24 miljoonan euron ydinjätehuoltomaksun, minkä jälkeen Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta oli täysin katettu.

IFRS-standardin mukainen ydinvoimaan liittyvä varaus ja rahasto-osuus

Ydinvoimaan liittyvät varaukset sisältävät käytöstäpoistamista ja käytetyn polttoaineen loppusijoittamista varten tehdyt varaukset. IAS 37:n mukaan lasketut ydinvoimaan liittyvät varaukset kasvoivat 24 miljoonaa euroa vuoden 2014 lopusta ja olivat 798 miljoonaa euroa 30.9.2015. Varaukset perustuvat samoihin tulevien kustannusten kassavirtoihin kuin lainmukainen vastuu, mutta varauksen perusteena olevissa kassavirroissa on huomioitu tulevien kustannusten ajoittuminen. Suurin syy lainmukaisen vastuun ja taseeseen kirjattun varauksen väliseen eroon on se, että lainmukaista vastuuta ei diskontata nykyarvoon.

IFRIC 5 -tulkinnan mukaan rahasto-osuuden tasearvo ei saa ylittää ydinjätevastuun tasearvoa. Rahasto on IFRS:n näkökulmasta yllärahoitettu yhteensä 276 miljoonaa euroa, koska Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta 30.9.2015 oli 1 074 miljoonaa euroa, kun taas rahasto-osuuden tasearvo vastaavalla hetkellä oli 798 miljoonaa euroa.

Fortumin Valtion ydinjätehuoltorahasto-osuuden tasearvo ei saa ylittää IFRS:n mukaisesti laskettua varauksen määrää taseessa. Niin kauan kuin ydinjätehuoltorahasto pysyy IFRS:n näkökulmasta yllärahoitettuna, kirjataan positiivinen vaikutus liikevoittoon, kun varaus kasvaa enemmän kuin nettomaksut ydinjätehuoltorahastoon. Negatiivinen kirjaus kirjataan liikevoittoon aina, kun nettomaksut ydinjätehuoltorahastoon ovat suuremmat kuin varauksen kasvu. Edellä mainittua kirjausta ei sisällytetä Fortumin vertailukelpoiseen liikevoittoon, katso 'Muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät', liitetieto 4.

Takaisinlainaus Valtion ydinjätehuoltorahastosta

Suomalaisilla Valtion ydinjätehuoltorahaston osapuolilla on mahdollisuus ottaa lainaa rahastolta. Fortum on käyttänyt oikeuttaan lainata rahastolta ja pantannut Kemijoki Oy:n osakkeita vakuudeksi. Lainat uusitaan vuosittain. (Katso liitetieto 16. Korollinen vieras pääoma, likvidit varat ja nettovelka sekä liitetieto 19. Pantatut varat)

17.2 Ydinvoimalaitokset osakkuus- ja yhteisyrityksissä

OKG, Forsmark ja TVO ovat omakustannusperiaatteella toimivia yrityksiä, joista omistajat ostavat sähköä tuotantokustannuksia vastaavaan hintaan sisältäen myös poistot, korkokulut ja tuotantoverot. Fortum kirjaa laskutetut kustannukset paikallisten kirjanpitosäännösten mukaisina. Laskutetun sähköntuotantokustannuksen lisäksi Fortum kirjaa IFRS-oikaisuja Fortumin laadintaperiaatteiden mukaisesti. Oikaisu sisältävät myös Fortumin osuudet yhtiöiden ydinjäterahastoista ja ydinvoimaan liittyvistä varauksista.

Alla olevissa taulukoissa on esitetty osakkuusyhtiöiden ydinjäterahastojen ja -varauksen määrät (100%) sekä Fortumin osuudet näistä.

TVO:n ydinvoimaan liittyvät varat ja velat (100 %)			
milj. euroa	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Taseeseen sisältyvät erät			
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	954	916	930
TVO:n osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	954	916	930
joista Fortumin nettomääräinen osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltynä	0	0	0
TVO:n lainmukainen vastuu ja osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta			
Ydinjätehuoltovastuu Suomen ydinenergilain mukaan	1 349	1 318	1 349
Osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	1 345	1 310	1 345
Taseeseen kirjaamaton rahasto-osuus	391	394	415

TVO:n lainmukainen vastuu ja osuus rahastosta perustuvat samoihin periaatteisiin kuin yllä on kuvattu Loviisan ydinvoimalan osalta.

TVO:n osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta Suomessa on IFRS-näkökulmasta yllärahoitettu 391 miljoonaa euroa (josta Fortumin osuus on 104 miljoonaa euroa), koska TVO:n osuus rahastosta 30.9.2015 oli 1 345 miljoonaa euroa ja tasearvo 954 miljoonaa euroa.

Suomalaisilla Valtion ydinjätehuoltorahaston osapuolilla on mahdollisuus ottaa lainaa rahastolta tietyin ehdoin. Fortum käyttää oikeuttaan lainata rahastolta TVO:n kautta omistusosuutensa mukaisesti. Katso lisätietoja liitetiedosta 16.

OKG:n ja Forsmarkin ydinvoimaan liittyvät varat ja velat (100 %)			
milj. euroa	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
OKG:n ja Forsmarkin ydinvoimaan liittyvät varat ja velat ¹⁾			
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	3 207	3 201	3 143
Osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	2 859	2 859	2 790
Nettomäärä	-348	-342	-353
joista Fortumin nettomääräinen osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltynä	-121	-122	-138

¹⁾ Kirjattu Fortumin laadintaperiaatteiden mukaan. Yhtiöiden erillistilinpäätöksiä ei laadita IFRS-standardien mukaan.

Ydinvoimaoperaattorien omistama Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) huolehtii Ruotsissa kaikesta ydinjätehuollosta ydinvoimaoperaattorien puolesta. SKB:n toimintaa rahoittaa Ruotsin Valtion Ydinjätehuoltorahasto, joka puolestaan on ydinvoimaoperaattoreiden rahoittama.

Ydinjätehuoltomaksujen lisäksi ydinvoimayhtiöt antavat takauksia kattamattomien vastuiden ja ennakoimattomien tapahtumien vakuudeksi. Fortumin antamat takaukset ydinvoima-osakkuusyritysten puolesta esitetään liitetiedossa 22.

Ydinjätemaksujen ja takausten tarkistus tehdään kolmen vuoden välein viranomaispäätöksellä Ruotsin ydinturvallisuusviranomaisen (Strålsäkerhetsmyndigheten, SSM) esityksestä. Esitys perustuu SKB:n laatimaan kustannusarvioon. Nykyiset maksut ja vakuudet on päätetty vuosille 2015-2017. Ydinjätemaksut perustuvat tulevaisuuden kustannuksiin ja ydinvoimalan yksiköiden 40 vuoden käyttöikäoletukseen.

18. Muut varaukset

milj. euroa	Tuotantokapasiteettia koskeviin ehtoihin liittyvä varaus			Muut varaukset		
	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Varaukset kauden alussa	56	103	103	26	14	14
Käyttämättömien varausten purku	-31	-5	-4	-1	-3	-3
Varausten lisäys	0	0	0	9	8	22
Käytetyt varaukset	0	-15	-14	-12	-3	-4
Diskonttauksen purkautuminen	1	5	6	0	0	0
Kurssierot	2	-9	-35	-1	0	-3
Varaukset kauden lopussa	27	80	56	22	16	26
Lyhytaikaiset varaukset ¹⁾	27	80	56	9	3	10
Pitkäaikaiset varaukset	0	0	0	13	13	17

¹⁾ Sisältyy tase-erään ostovelat ja muu lyhytaikainen vieras pääoma

Fortumin Venäjällä käynnissä olevaan investointiohjelmaan liittyy tulevaa tuotantokapasiteettia koskevia ehtoja. Ehtojen mukaan Fortumilta voidaan periä sakkomaksuja, mikäli investointiohjelman tuoman uuden tuotantokapasiteetin käyttöönotto merkittävästi lykkääntyy tai investointisopimuksen pääehdot eivät muulta osin täyty. Mahdollisia sakkoja varten tehdyn varauksen määrä arvioidaan uudelleen jokaisena tilinpäätöshetkenä. Uudelleenarviointi kattaa investointiohjelman mukaiset vielä keskeneräiset voimalliset ja näiden arvioidussa käyttöönottoajankohdassa sekä riskeissä tapahtuneet muutokset.

Vuoden 2015 kolmannen neljänneksen lopussa tuotantokapasiteettia koskeviin ehtoihin liittyvä varaus oli 27 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 56). Ensimmäisen neljänneksen aikana varausta purettiin tulokseen 31 miljoonaa euroa Nyagan 3:n valmistumisen jälkeen.

19. Pantatut varat

milj. euroa	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Omasta puolesta annetut			
Lainat			
Pantit	288	296	292
Kiinteistökiinnitykset	137	137	137
Muut sitoumukset			
Kiinteistökiinnitykset	118	137	137

Lainojen vakuudeksi pantatut varat

Valtion ydinjätehuoltorahaston osapuolilla on mahdollisuus ottaa lainaa rahastosta. Fortumilla on tätä lainaa varten vakuutena Kemijoki Oy:n osakkeita. Pantattuina olevien osakkeiden arvo 30.9.2015 oli 269 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 269).

Virolainen Fortum Tartu (Fortumin omistusosuus 60 %) on antanut kiinteistökiinnityksiä arvoltaan 96 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 96) lainan vakuudeksi. Fortumin eläkesäätiön myöntämän lainan vakuudeksi on annettu 41 miljoonan euron (vuoden 2014 lopussa: 41) kiinteistökiinnitykset.

Lisätietoja näihin kiinnityksiin liittyvistä korollisista veloista on liitetiedossa 16 Korollinen vieras pääoma, likvidit varat ja nettovelka.

Muiden sitoumusten vakuudeksi pantatut varat

Fortum on antanut Valtion ydinjätehuolto-rahastolle vakuudeksi suomalaisiin voimalaitoksiin liittyviä kiinteistökiinnityksiä arvoltaan 118 miljoonaa euroa syyskuun 2015 lopussa (vuoden 2014 lopussa: 137). Vakuudet on annettu turvaamaan kattamattomat lainmukaiset vastuut ja mahdolliset odottamattomat tapahtumat liittyen Loviisan ydinvoimalan käytöstäpoistosta ja ydinjätteen loppusijoituksesta aiheutuviin tuleviin kustannuksiin. Suomen ydinenergiain mukaan Fortum on veloitettu maksamaan tarvittavat varat Valtion ydinjätehuolto-rahastoon kattaakseen lainmukaiset vastuut. Mahdollinen kattamaton lainmukainen vastuu liittyy rahastolle suoritettavien maksujen jaksottamiseen, katso lisää liitetiedosta 17. Kiinnitysten arvo tarkistetaan vuosittain toisen neljänneksen aikana perustuen edellisvuoden vaihteessa päivitettyyn lainmukaiseen vastuuseen ja rahastotavoitteeseen.

20. Vuokrasopimuksiin liittyvät sitoumukset

milj. euroa	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Vuoden sisällä erääntyvät	12	22	24
Yli vuoden, mutta viiden vuoden sisällä erääntyvät	23	32	43
Yli viiden vuoden kuluttua erääntyvät	25	79	76
Yhteensä	61	133	142

21. Investointisitoumukset

milj. euroa	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	469	521	458
Aineettomat hyödykkeet	2	6	3
Yhteensä	471	526	461

22. Vastuut

milj. euroa	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Omasta puolesta annetut			
Muut vastuut	70	79	64
Osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta annetut			
Takaukset	636	487	459
Muut vastuut	125	125	125

Vastuut osakkuusyritysten puolesta

Osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta annettavat vastuut koostuvat pääasiassa Fortumin ydinvoimaosakkuusyrityksille (Teollisuuden Voima Oyj, Forsmarks Kraftgrupp AB ja OKG AB) annetuista takauksista. Uusia takauksia koskien vuosia 2015-2017 on annettu Forsmarks Kraftgrupp AB:n ja OKG AB:n puolesta. Takausten määrä oli syyskuun lopussa yhteensä 5 393 miljoonaa Ruotsin kruunua eli 573 miljoonaa euroa (vuoden 2014 lopussa: 393 miljoonaa euroa). Forsmark Kraftgrupp AB:n ja OKG AB:n puolesta on annettu kahdenlaisia takauksia. Rahoitusmäärä (Financierings belopp) annetaan ydinjätehuolto-rahaston tarkasteluhetken mukaisen alijäämän kattamiseksi olettaen, että rahastoon ei suoriteta lisämaksuja. Alijäämä lasketaan ennakoitun kulun sekä veloitteen kattamiseksi tarkoitettujen varojen erotuksena laskentahetkellä. Lisämäärä (Kompletterings belopp) annetaan sellaisen alijäämän kattamiseksi, joka voi muodostua ennakoimattomien tapahtumien seurauksena. Fortumin Forsmark Kraftgrupp AB:n ja OKG AB:n puolesta antamat rahoitusmäärät syyskuun 2015 lopussa olivat 3 843 miljoonaa Ruotsin kruunua (409 miljoonaa euroa) ja lisämäärät 1 550 miljoonaa Ruotsin kruunua (165 miljoonaa euroa).

Teollisuuden Voima Oyj:n puolesta annettu takaus ydinjätehuolto-rahastolle oli 37 miljoonaa euroa syyskuun lopussa (vuoden 2014 lopussa: 41). Takaus kattaa ydinjätehuoltomaksujen jaksotuksesta aiheutuvan lainmukaisen vastuun maksamattoman osuuden sekä ennakoimattomien tapahtumien riskin.

Fortumilla on vähemmistöosuuksia yhtiöissä, jotka omistavat ydinvoimalaitoksia Suomessa ja Ruotsissa. Nämä yhtiöt käsitellään pääomaosuusmenetelmällä, missä Fortumin osuus yhtiöiden varoista ja veloista esitetään taseessa nettomääräisenä. Lisätietoa Loviisan ydinvoimalaitokseen sekä Fortumin Ruotsin ja Suomen vähemmistömisteisten ydinvoimaosakkuusyritysten liittyvistä varoista ja veloista on esitetty liitetiedossa 17.

Fortum omistaa Suomessa olevasta Meri-Porin voimalaitoksesta 54,55 % ja TVO 45,45 %. Osakassopimuksen nojalla Fortumin on annettava vakuus TVO:lle mahdollisen voimalaitoksen arvonalentumisen varalta tai mahdollisen sopimusrikkomuksen varalta koskien TVO:lle kuuluvaa osuutta voimalaitoksesta. Vakuus on määrältään 125 miljoonaa euroa (2014: 125).

23. Oikeudenkäynnit ja viranomaismenettelyt

Tytäryritykset

Fortum on saanut Ruotsissa vuosittain vuosien 2009-2012 tuloverotuksia koskevia jälkiverotuspäätöksiä 2011-2013 joulukuussa sekä 2014 lokakuussa. Veroviranomaisten kannan mukaan Fortumin pitäisi maksaa lisää tuloveroa vuosilta 2009-2012 vuosina 2004-2005 ruotsalaisten tytäryhtiöiden välillä toteutettuun lainojen uudelleen kohdistamiseen sekä vuosilta 2010-2012 vuonna 2008 toteutuneen TGC 10:n (nykyään OAO Fortum) osakkeiden hankinnan rahoittamiseen liittyen. Veroviranomaisten vaateet perustuvat vuonna 2009 toteutettuun verolainsäädännön muutokseen. Fortumin näkemyksen mukaan vaatimukset ovat perusteettomia ja Fortum on valittanut veroviranomaisten päätöksistä. Kaikki tapaukset ovat vireillä hallinto-oikeudessa. Tammikuussa 2015 Ruotsin veroviranomaiset ilmoittivat hallinto-oikeudelle, että he luopuvat vuotta 2010 koskevista vaateistaan TGG 10:n rahoitukseen liittyen.

Lainopillisten arvioiden ja lausuntojen perusteella tilinpäätökseen ei ole tehty jälkiverotuspäätöksistä verovarauksia. Mikäli veroviranomaisten päätökset jäävät voimaan valitusprosessin jälkeen, vaikutus tilikauden voittoon olisi noin 425 miljoonaa Ruotsin kruunua (45 miljoonaa euroa) koskien vuotta 2009, 379 miljoonaa Ruotsin kruunua (40 miljoonaa euroa) koskien vuotta 2010, arviolta 511 miljoonaa Ruotsin kruunua (55 miljoonaa euroa) koskien vuotta 2011, ja 173 miljoonaa kruunua (18 miljoonaa euroa) koskien vuotta 2012.

Fortum on saanut vuosien 2008-2011 tuloveroja koskevat jälkiverotuspäätökset Belgiassa. Veroviranomaiset ovat eri mieltä Fortum EIF NV:n verokohtelusta. Fortumin mielestä veroviranomaisten tulkinta ei perustu paikalliseen lainsäädäntöön. Ensimmäisen asteen tuomioistuimien Antwerpenissa hylkäsi Fortumin valituksen vuosilta 2008 ja 2009 kesäkuussa 2014. Fortumin näkemyksen mukaan päätös on perusteeton ja Fortum on valittanut asiassa valitusluotoistuimeen. Tilinpäätökseen ei lainopillisten arvioiden ja lausuntojen perusteella ole tehty jälkiverotuspäätöksistä verovarausta. Mikäli veroviranomaisen päätöksistä tehtyä valitusta ei hyväksytä ja jälkiverotuspäätös jää voimaan, vaikutus tilikauden voittoon olisi vuoden 2008 osalta noin 36 miljoonaa euroa, vuoden 2009 osalta noin 27 miljoonaa euroa, vuoden 2010 osalta noin 15 miljoonaa euroa ja vuoden 2011 osalta noin 21 miljoonaa euroa. Kyseessä olevat verot on jo maksettu. Mikäli valitus hyväksytään Fortum tulee saamaan 7 %:n koron kyseessä oleville summille.

Syyskuussa 2015 Belgian veroviranomaiset lähettivät Fortumille vuotta 2012 koskevan ilmoituksen veron oikaisusta. Ilmoituksen mukaan veroviranomaiset ovat eri mieltä Fortum Project Finance NV:n verokohtelusta. Fortumin näkemyksen mukaan päätös on perusteeton ja Fortum tulee vastustamaan suunniteltua veron oikaisua. Vuosia 2008-2011 koskevan periaatteellisen kannan mukaisesti tilinpäätökseen ei ole tehty asiasta verovarausta. Mikäli veroviranomaisen päätös tulee noudattamaan veron oikaisua koskevaa ilmoitusta ja päätös jäisi voimaan valitusprosessista huolimatta, vaikutus tilikauden voittoon olisi vuoden 2012 osalta noin 15 miljoonaa euroa.

Fortum on saanut vuoden 2007 tuloveroa koskevan jälkiverotuspäätöksen joulukuussa 2013. Veroviranomaiset katsoivat siirtohintatarkastuksen perusteella, että Fortum Oyj tekee yksityiskohtaiset liiketoimintapäätökset kaikkien konserniyhtiöiden puolesta ja tästä syystä Fortumin belgialaiseen tytäryhtiöön Fortum Project Finance NV:hen tehtyä pääomasijoitusta ei pidetä verotuksessa pääomasijoituksena, vaan uudelleen luokitellaan tytäryhtiön käyttöön annetuiksi varoiksi. Veroviranomaisten mielestä Fortum Project Finance NV:n lainaamisilleen saama korkotuotto tulisi verottaa Suomessa eikä Belgiassa. Fortum katsoi vaateet perusteettomiksi niin perusteiltaan kuin lain tulkinna näkökulmasta. Fortum valitti päätöksestä.

Konserniverokeskuksen oikaisulautakunta hyväksyi Fortumin verovuotta 2007 koskevan oikaisuvaatimuksen 21.8.2014. Oikaisulautakunnan päätös noudattaa korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätöksessään kesäkuussa 2014 omaksumaa linjaa, jonka mukaan siirtohinnoittelusäännösten nojalla ei voida muuttaa liiketoiminnan verotuksellista luonnetta toiseksi, vaan ainoastaan puuttua tavarain tai palvelun hinnoitteluun. Ennakkopäätöksestä huolimatta Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö on valittanut tästä päätöksestä Helsingin hallinto-oikeuteen. Jos Veronsaajien oikeudenvallontayksikön valitus menestyy oikeusasteissa, vaikutus tilikauden tulokseen olisi noin 136 miljoonaa euroa vuoden 2007 osalta. Tilinpäätökseen ei lainopillisten arvioiden ja sitä tukevan lausunnon perusteella ole tehty asiasta verovarausta.

Joulukuussa 2014 Fortum on saanut Konserniverokeskukselta verottamatta jättämispäätöksen koskien rahoitustoimintaa Belgian ja Hollannin rahoitusyhtiössä vuosina 2008-2011. Päätös annettiin vuosina 2013-2014 suoritetun siirtohinnoittelutarkastuksen perusteella ja siinä tehty linjaukset noudatti oikaisulautakunnan Fortumille antamaa päätöstä koskien vuotta 2007. Veronsaajien oikeudenvallontayksikkö on valittanut päätöksistä helmikuussa 2015 ja tapaukset ovat nyt vireillä Konserniverokeskuksen oikaisulautakunnassa. Oikaisuvaatimuksen mukaan Konserniverokeskuksen verottamattajättämistä koskeva päätös on kumottava ja Fortum Project Finance NV:n vuosina 2008-2011 saamat korkotuotot on verotettava Suomessa eikä Belgiassa. Mikäli veronsaajien oikeudenvallontayksikön oikaisuvaatimus menestyisi negatiivinen vaikutus tilikauden voittoon olisi noin 140 miljoonaa euroa koskien vuotta 2008, 99 miljoonaa euroa koskien vuotta 2009, 76 miljoonaa euroa koskien vuotta 2010, ja 90 miljoonaa euroa koskien vuotta 2011. Lisäksi Fortum Oyj olisi velvollinen maksamaan veronlisäystä. Verovuotta 2007 koskevan asian periaatteellisen kannan mukaisesti Fortum pitää vaateita perusteettomina myös tältä osin. Tilinpäätökseen ei lainopillisen arvioiden ja sitä tukevan lausunnon perusteella ole tehty asiasta verovarausta.

Osakkuusyritykset

Suomessa Fortum on osakkaana maan viidennessä ydinvoimalaitosyksikössä, Olkiluoto 3:ssa (OL3), omistamiensa Teollisuuden Voima Oyj - osakkeiden (TVO) kautta. Fortumin 25 %:n omistusosuus vastaa noin 400 MW:n kapasiteettia. Olkiluoto 3-laitosyksikön rakennustyöt ovat pääosin valmiit. Sähkö-, automaatio- ja mekaaniset asennukset ovat edelleen kesken. Käyttöautomaation tehdasestit valmistuivat ja järjestelmä siirrettiin Olkiluotoon elokuussa. Turvallisuusautomaatiojärjestelmien tehdasestit ovat vielä kesken. Turbiinilaitoksella käyttöönoton ensimmäinen vaihe on valmistunut. Osa järjestelmistä ja komponenteista pidetään käytössä, osa on säilönnässä erillisen suunnitelman mukaisesti. Laitostoimittajan, AREVA-Siemens, syyskuussa 2014 päivitetyn aikataulun mukaan laitosyksikön säännöllinen sähköntuotanto alkaa vuoden 2018 lopulla.

Joulukuussa 2008 OL3 laitostoimittaja aloitti Kansainvälisen kauppakamarin sääntöjen mukaisen välimiesmenettelyn ja toimitti vaateen koskien OL3:n viivästymistä ja siitä aiheutuvia kustannuksia. Laitostoimittajan heinäkuussa 2015 päivittämä rahamääräinen vaatimus on kokonaisuudessaan noin 3,4 miljardia euroa. Vaatimus kattaa rakentamisajan tapahtumat vuoden 2011 kesäkuun loppuun asti.

TVO jätti asiassa vuonna 2012 kanteen ja vastineen. TVO:n heinäkuussa 2015 päivittämä rahamääräinen arvio yhtiön kustannuksista ja menetyksistä on noin 2,6 miljardia euroa joulukuuhun 2018 asti, joka on OL3:n säännöllisen sähköntuotannon alkamisajankohta.

Laitostoimittajakonsortioon kuuluvat yhtiöt (AREVA GmbH, AREVA NP SAS ja Siemens AG) ovat laitostoimitussopimuksen mukaisesti yhteisvastuussa sopimusvelvoitteista.

Välimiesmenettely voi kestää useita vuosia, jona aikana vaateiden määrät voivat vielä muuttua.

Edellä mainittujen oikeusprosessien lisäksi jotkin konserniyhtiöt ovat asianosaisina eräissä konsernin normaaliin liiketoimintaan ja verotukseen liittyvissä riita-asioissa. Johdon mukaan näillä asioilla ei kuitenkaan ole olennaista vaikutusta konsernin rahoitusasemaan.

24. Lähipiiritapahtumat

Lähipiiriin kuuluvat osapuolet on esitetty Fortumin vuoden 2014 tilinpäätöksessä. Vuonna 2015 ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia.

Suomen valtion omistusosuus Fortumin osakkeista vuoden 2014 lopussa oli 50,76 %. Vuonna 2015 omistusosuus ei ole muuttunut.

Liiketoimet osakkuus- ja yhteisyritysten kanssa

milj. euroa	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu
Myynnit	59	52	76
Korot lainasaamisista	22	46	59
Ostot	370	432	564

Avoimet saldot osakkuus- ja yhteisyritysten kanssa

milj. euroa	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Pitkäaikaiset korolliset lainasaamiset	943	2 095	2 041
Myyntisaamiset	21	14	17
Muut saamiset	21	31	15
Pitkäaikaiset velat	318	279	262
Ostovelat	2	5	7
Muut velat	3	2	4

25. Tilinpäätöspäivän jälkeiset tapahtumat

OKG AB:n ylimääräinen yhtiökokous on 14.10. päättänyt sulkea ennenaikaisesti kaksi kolmesta yhtiön omistamista ydinvoimayksiköstä Oskarshamnissa Ruotsissa. Päätöksen arvioidut vaikutukset sisältyvät tähän osavuositiedotukseen.

26. Tunnuslukujen laskentakaavat

Käyttökate (EBITDA =Tulos ennen korkoja, veroja sekä poistoja ja arvonalentumisia)	=	Liikevoitto + poistot ja arvonalentumiset
Vertailukelpoinen käyttökate	=	Käyttökate - vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät - tuotantokapasiteettia koskeviin ehtoihin liittyvän varauksen purun nettovaikutus
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	=	Kertaluonteiset erät + muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät
Vertailukelpoinen liikevoitto	=	Liikevoitto - kertaluonteiset erät - muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät
Kertaluonteiset erät	=	Pääasiassa käyttöomaisuuden myyntivoitot ja tappiot sekä arvonalentumiset
Muut vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	=	Sisältää ne tulevaisuuden kassavirtoja suojaavat rahoitusinstrumentit, joihin ei voida soveltaa IAS 39:n mukaisesti suojauslaskentaa sekä IFRIC tulokannan nro 5 mukaisen vaikutuksen, joka aiheutuu siitä, että taseen saamiin kirjattu Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta ei voi ylittää vastaavaa velkaa.
Rahavirta ennen käyttöomaisuuden muutosta	=	Liiketoiminnan rahavirta ennen käyttöomaisuuden muutosta
Investoinnit käyttöomaisuuteen	=	Aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin tehdyt investoinnit mukaan lukien kunnossapito-, tuottavuus- ja kasvuinvestoinnit sekä lainsäädännön edellyttämät investoinnit. Investointeihin kuuluvat myös investointien rakennusaikana taseeseen aktivoidut korkokulut. Kunnossapitoinvestoinnit pidentävät olemassaolevan omaisuuserän vaikutusaikaa, ylläpitävät käytettävyyttä sekä/tai ylläpitävät luotettavuutta. Tuottavuusinvestoinnit parantavat olemassaolevan hyödykkeen tuottavuutta. Kasvuinvestointien tarkoitus on rakentaa uutta kapasiteettia ja/tai lisätä olemassaolevien liiketoimintojen asiakaskantaa. Lainsäädännön edellyttämät investoinnit tehdään tiettyinä ajankohtina lakien vaatimusten mukaan.
Bruttoinvestoinnit osakkeisiin	=	Investoinnit tytäryhtiöosakkeisiin, osakkuusyhtiöosakkeisiin ja muihin myytävissä oleviin sijoituksiin. Investoitujen tytäryhtiöosakkeiden hankintahintaan on lisätty hankittavan yhtiön nettovelka.
Oman pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Kauden voitto}}{\text{Oma pääoma keskimäärin}} \times 100$
Sijoitetun pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Voitto ennen veroja + korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{Sijoitettu pääoma keskimäärin}} \times 100$
Sidotun pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Liikevoitto + osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta}}{\text{Sidottu pääoma keskimäärin}} \times 100$
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Vertailukelpoinen liikevoitto + osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta (IAS 39 oikaistu sekä pois lukien merkittävimmät myyntivoitot ja -tappiot)}}{\text{Vertailukelpoinen sidottu pääoma keskimäärin}} \times 100$
Sijoitettu pääoma	=	Taseen loppusumma - korottomat velat - laskennallinen verovelka - varaukset
Sidottu pääoma	=	Korottomat varat + Valtion ydinjätehuoltorahastoon liittyvät korolliset varat - korottomat velat - varaukset (korottomat varat ja velat eivät sisällä rahoitukseen, veroihin ja laskennallisiin veroihin liittyviä eräitä sekä varoja ja velkoja, jotka syntyvät suojauslaskennan soveltamisedellytykset täyttävien johdannaissopimusten käypien arvojen muutoksista)

26. Tunnuslukujen laskentakaavat

Vertailukelpoinen sidottu pääoma	=	Sidottu pääoma oikaistuna niillä korottomilla varoilla ja veloilla, jotka aiheutuvat niistä tulevaisuuden kassavirtaa suojaavista johdannaissopimuksista, joihin ei voida soveltaa IAS 39:n mukaista suojauslaskentaa
Korolliset nettovelat	=	Korolliset velat - likvidit varat
Velkaantumisaste, %	=	$\frac{\text{Korolliset nettovelat}}{\text{Oma pääoma}} \times 100$
Omavaraisuusaste, %	=	$\frac{\text{Oma pääoma sisältäen määräysvallattomat omistajat}}{\text{Taseen loppusumma}} \times 100$
Nettovelka/käyttökate	=	$\frac{\text{Korollinen nettovelka}}{\text{Liikevoitto + poistot ja arvonalentumiset}}$
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate	=	$\frac{\text{Korollinen nettovelka}}{\text{Vertailukelpoinen käyttökate}}$
Korkokate	=	$\frac{\text{Liikevoitto}}{\text{Nettokorkokulut}}$
Korkokate sisältäen aktivoitut vieraan pääoman menot	=	$\frac{\text{Liikevoitto}}{\text{Nettokorkokulut - aktivoidut vieraan pääoman menot}}$
Tulos/osake (EPS)	=	$\frac{\text{Kauden voitto - määräysvallattomat omistajat}}{\text{Osakkeiden keskimääräinen osakeantioikaistu lukumäärä tilikauden aikana}}$
Oma pääoma/osake, euroa	=	$\frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Osakkeiden lukumäärä kauden lopussa}}$
Edelliset 12 kk	=	Raportointihetkeä edeltävät 12 kuukautta

Markkinatilanne ja saavutetut sähkön tukkumyyntihinnat

Sähkön kulutus						
TWh	III/2015	III/2014	I-III/2015	I-III/2014	2014	Edelliset 12kk
Pohjoismaat	81	79	278	275	378	381
Venäjä	225	226	731	733	1 021	1 019
Tjumen	22	21	68	68	93	93
Tseljabinsk	8	8	26	26	36	36
Venäjän Uralin alue	59	59	188	189	260	259

Keskimääräiset hinnat						
	III/2015	III/2014	I-III/2015	I-III/2014	2014	Edelliset 12kk
Sähkön spot-hinta Nord Pool -sähköpörssissä, euroa/MWh	13,3	31,8	20,7	29,2	29,6	23,2
Sähkön spot-hinta Suomessa, euroa/MWh	30,1	37,8	29,3	35,9	36,0	31,1
Sähkön spot-hinta Ruotsissa, SE3, Tukholma euroa/MWh	15,5	33,6	21,7	31,7	31,6	24,1
Sähkön spot-hinta Ruotsissa, SE2, Sundsvall euroa/MWh	14,7	33,6	21,0	31,6	31,4	23,5
Sähkön spot-hinta Venäjän, Euroopan ja Uralin alueilla, RUB/MWh ¹⁾	1 184	1 233	1 146	1 180	1 163	1 140
Keskimääräinen kapasiteettihinta, tRUB/MW/kk	319	276	346	294	304	343
Sähkön spot-hinta Saksassa, euroa/MWh	32,8	31,5	31,1	32,1	32,8	32,0
Keskimääräinen kaasun rajahinta Uralin alueella, RUB/1000 m ³	3 614	3 362	3 446	3 362	3 362	3 425
Keskimääräinen kapasiteettihinta vanhalle kapasiteetille, tRUB/MW/kk ²⁾	134	150	146	162	167	155
Keskimääräinen kapasiteettihinta uudelle kapasiteetille, tRUB/MW/kk ²⁾	567	499	620	535	552	616
Sähkön spot-hinta (markkinahinta), Uralin alue, RUB/MWh ¹⁾	1 051	1 164	1 041	1 105	1 089	1 041
CO ₂ , (ETS EUA), euroa/tonni CO ₂	8	6	7	6	6	7
Hiili (ICE Rotterdam), USD/tonni	56	75	59	76	75	62
Öljy (Brent Crude), USD/bbl	51	103	57	107	99	62

¹⁾ Ilman kapasiteettitariffia.

²⁾ Kapasiteettihinnat maksettu ainoastaan kunakin ajankohtana saatavilla olevalle kapasiteetille.

Vesivarastot			
TWh	30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Pohjoismaiset vesivarastot	110	91	80
Pohjoismaiset vesivarastot, pitkän ajan keskiarvo	101	101	83

Vienti / tuonti						
TWh (+ = tuonti, - = vienti Pohjoismaista)	III/2015	III/2014	I-III/2015	I-III/2014	2014	Edelliset 12kk
Vienti / tuonti Pohjoismaiden ja Manner-Euroopan + Baltian välillä	-5	-2	-14	-10	-14	-18
Vienti / tuonti Pohjoismaiden ja Venäjän välillä	0	1	3	2	4	5
Vienti / tuonti Pohjoismaat, Yhteensä	-5	-1	-11	-8	-10	-13

Venäjän sähköreformi						
%	III/2015	III/2014	I-III/2015	I-III/2014	2014	Edelliset 12kk
Osuus sähkön myynnistä vapautetulla sähkön hinnalla	81	79	83	80	81	83

Saavutetut sähkön myyntihinnat						
EUR/MWh	III/2015	III/2014	I-III/2015	I-III/2014	2014	Edelliset 12kk
Power-segmentin sähkön tukkumyyntihinta Pohjoismaissa	28,7	44,2	32,6	41,1	41,4	35,0
Russia-segmentin sähkönhinta	28,0	31,5	27,7	31,5	30,4	27,8

Fortumin tuotanto- ja myyntivolyymit

Sähköntuotanto						Edelliset
TWh	III/2015	III/2014	I-III/2015	I-III/2014	2014	12kk
Sähköntuotanto EU-maissa ja Norjassa	12,0	10,7	37,7	36,7	50,1	51,1
Sähköntuotanto Venäjällä	5,1	5,0	18,2	16,2	23,3	25,3
Yhteensä	17,1	15,6	55,9	52,9	73,4	76,4

Lämmöntuotanto						Edelliset
TWh	III/2015	III/2014	I-III/2015	I-III/2014	2014	12kk
Lämmöntuotanto EU-maissa ja Norjassa	0,8	1,2	4,4	6,0	8,2	6,6
Lämmöntuotanto Venäjällä	2,9	2,8	16,8	17,2	26,4	26,0
Yhteensä	3,7	4,0	21,2	23,2	34,6	32,6

Sähkötuotantokapasiteetti segmenteittäin						
MW				30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Power ¹⁾				8 796	9 177	9 063
Heat, Electricity Sales and Solutions				749	793	803
Russia ²⁾				4 667	4 292	4 758
Yhteensä				14 211	14 262	14 624

1) Sisältäen Inkon voimalaitoksen 750 MW, joka on pitkäaikaissäilönnässä. Kapasiteetin 277 MW pieneneminen vuoden 2015 kolmannella neljänneksellä johtuu Oskarshamin 2 -yksikön sulkemispäätöksestä. Kapasiteetti sisältää Oskarshamin 1 -yksikön (205 MW), joka siirretään alasajovalmiuteen sen jälkeen, kun haettu ympäristölupa on saatu.

2) Sisältää 43 MW, joka on pitkäaikaissäilönnässä

Lämmöntuotantokapasiteetti segmenteittäin						
MW				30.9.2015	30.9.2014	31.12.2014
Power				0	250	0
Heat, Electricity Sales and Solutions				3 927	3 962	3 936
Russia ¹⁾				12 994	13 466	13 466
Yhteensä				16 920	17 678	17 402

1) josta 240 MW pitkäaikaissäilönnässä

Sähköntuotanto lähteittäin Pohjoismaissa						Edelliset
TWh	III/2015	III/2014	I-III/2015	I-III/2014	2014	12kk
Vesi- ja tuulivoima	6,6	4,1	19,2	16,3	22,4	25,3
Ydinvoima	5,1	5,4	16,8	17,0	23,8	23,6
Lämpövoima	0,1	0,7	0,6	1,4	1,8	1,0
Yhteensä	11,8	10,2	36,7	34,7	48,0	50,0

Sähköntuotanto lähteittäin Pohjoismaissa						Edelliset
%	III/2015	III/2014	I-III/2015	I-III/2014	2014	12kk
Vesi- ja tuulivoima	57	40	52	47	46	51
Ydinvoima	43	53	46	49	50	47
Lämpövoima	1	7	2	4	4	2
Yhteensä	100	100	100	100	100	100

Sähkönmyynti						Edelliset
milj. euroa	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	12kk
Sähkönmyynti EU-maissa ja Norjassa	391	541	1 411	1 691	2 344	2 064
Sähkönmyynti Venäjällä	131	175	479	576	758	661
Yhteensä	522	716	1 890	2 267	3 102	2 725

Fortumin tuotanto- ja myyntivolyymit

Lämmönmyynti						Edelliset
milj. euroa	III/2015	III/2014	I-III/2015	I-III/2014	2014	12kk
Lämmönmyynti EU-maissa ja Norjassa	49	62	293	331	468	430
Lämmönmyynti Venäjällä	23	32	147	194	285	238
Yhteensä	72	94	439	524	753	668

Sähkönmyynti alueittain						
TWh	III/2015	III/2014 muutettu	I-III/2015	I-III/2014 muutettu	2014 muutettu	Edelliset 12kk
Suomi	5,1	4,9	16,5	16,0	21,6	22,1
Ruotsi	7,5	5,9	22,6	20,0	28,2	30,8
Venäjä	5,9	5,8	20,8	18,7	26,5	28,6
Muut maat	0,5	0,7	2,0	2,8	3,8	3,0
Yhteensä	18,9	17,3	61,9	57,5	80,1	84,5

Nord Poolissa tehdyt ostot ja myynnit on netotettu tunneittain konsernitasolla.

Lämmönmyynti alueittain						Edelliset
TWh	III/2015	III/2014	I-III/2015	I-III/2014	2014	12kk
Venäjä	2,8	2,8	16,7	17,0	26,0	25,7
Suomi	0,3	0,3	2,1	2,2	3,2	3,1
Puola	0,2	0,2	2,2	2,2	3,4	3,4
Muut maat ¹⁾	0,1	0,6	0,8	2,3	2,8	1,3
Yhteensä	3,5	3,9	21,9	23,7	35,4	33,6

¹⁾ Sisältää lokakuuhun 2014 saakka Iso-Britannian, joka raportoidaan Power and Technology-segmentin muu myynti -rivillä.